

Počúvajte potreby včasnej intervencie

Analýza nákladov a prínosov terénnej včasnej intervencie pre deti so sluchovým postihnutím

Október 2018

Autori

Michaela Bednárík, IVP
Martin Krok, UHP
Laura Salomonsová, ISP
Soňa Slobodníková, UHP

Analýza vznikla v spolupráci analytikov Inštitútu sociálnej politiky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Inštitútu vzdelávacej politiky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a Útvaru hodnoty za peniaze Ministerstva financií SR. Spoluprácu iniciovala Implementačná jednotka Úradu vlády SR a Nadácia Pontis.

Konzultácie a odborné rady ohľadom včasnej intervencie a situácie ľudí so sluchovým postihnutím poskytla expertná skupina pri programe Mobilný pedagóg v zložení:

Silvia Hovorková, Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, Hrdličkova 17, Bratislava
Martina Rzymanová, Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, Partizánska 2, Poprad
Darina Tarcsiová - vysokoškolská učiteľka so zameraním na pedagogiku sluchovo postihnutých, Univerzita Komenského - Pedagogická fakulta, Katedra špeciálnej pedagogiky, Bratislava

PodĎakovanie

Za hodnotné návrhy a pripomienky počas prípravy správy ďakujeme kolegyniam a kolegom Zuzane Baranovičovej a Miriame Letovanec (IJ), Lucii Fašungovej a Marekovi Plavčanovi (ISP), Jánovi Tomanovi a Michalovi Rehúšovi (IVP), Matúšovi Luptákovi (UHP). Davidovi Ballovi (IZP) ďakujeme za konzultácie v oblasti zdravotníctva. Samovi Varsikovi (IVP) ďakujeme okrem pripomienok aj za pomoc s prepočtami vstupných dát pre oblasť vzdelávania.

„Máme veľkú radosť, že vďaka osvietenému prístupu a spolupráci vládnych analytikov z viacerých ministerstiev mohla vzniknúť analýza o prínose terénnej ranej intervencie. Verím, že energia a um, ktoré analytici do vypracovania správy vložili, pomôžu meniť životy ľudí so sluchovým postihnutím k lepšiemu. Veľmi im ďakujem.“

Pavel Hrica, senior manažér Nadácia Pontis

Chyby a opomenutia zostávajú zodpovednosťou autorov.

Obsah

1. Zhrnutie	4
2. Včasná intervencia	4
3. Situácia ľudí so sluchovým postihnutím na Slovensku	5
4. Efekt včasnej intervencie pri deťoch so sluchovým postihnutím	7
5. Program terénnej včasnej intervencie pre deti so sluchovým postihnutím „Mobilný pedagóg“	9
6. Analýza nákladov a prínosov terénnej včasnej intervencie	10
Prehľad nákladov a prínosov	11
Vstupné parametre	13
Výsledky analýzy nákladov a prínosov	16
Analýza citlivosti	18
Odhad finančných dopadov	22
Príloha 1 – Zoznam skratiek	23
Príloha 2 – Tabuľka údajov vstupujúcich do analýzy	24

1. Zhrnutie

Terénna včasná intervencia pre deti so sluchovým postihnutím je nákladovo efektívny nástroj. Zvýšením jej podpory a poskytovania dôjde k úspore budúcich nákladov štátu.

- Na základe výsledkov analýzy nákladov a prínosov možno predpokladať, že každé euro investované na terénnu včasnú intervenciu pre deti so sluchovým postihnutím prinesie prínosy vo výške 1,40 až 5,53 eur.
- Prínosy programu zahŕňajú úsporu zo zníženia budúcich nákladov štátu na sociálnu pomoc osôb so sluchovým postihnutím a dodatočné výnosy z daní a odvodov získaných vyššou zamestnanosťou budúceho dospelého. Dieťaťu intervencia navyše prináša možnosť lepšie realizovať svoj potenciál, a tým zvyšuje jeho kvalitu života.
- Najväčší vplyv na mieru výnosnosti programu má miera zamestnanosti osôb so sluchovým postihnutím. Ak je súčasná miera zamestnanosti na úrovni 48 % a po intervencii dosiahne hodnotu zamestnanosti 71 %, každé euro investované do intervencie prinesie prínos vo výške 3,15 eur.
- **Deti so sluchovým postihnutím a ich rodičia sú v súčasnosti čiastočne vylúčení z rôznych oblastí života.** Sluchovo postihnuté deti navštevujú materskú školu dvakrát menej ako deti z bežnej populácie. Rodičia týchto detí často odďaľujú svoj návrat do práce. Tretina žiakov so sluchovým postihnutím sa vzdeláva v školách pre sluchovo postihnutých oddelene od bežnej populácie. Iba desatina absolventov stredných škôl pokračuje v štúdiu na vysokých školách. Dospelé osoby so sluchovým postihnutím sa ťažšie uplatňujú na trhu práce.
- **Prístup k včasnej intervencii, je základným predpokladom pre začlenenie ľudí so zdravotným postihnutím do spoločnosti. Napriek tomu, že na včasnú intervenciu existuje na Slovensku zákonný nárok, táto služba je u nás dostupná iba v obmedzenej miere.**
- Vznik programu terénnej včasnej intervencie Mobilný pedagóg podporila nadácia Pontis s cieľom zabezpečiť napĺňanie potrieb detí so sluchovým postihnutím a ich rodín. Počas piatich rokov fungovania (2012-2017) poskytol program financovaný zo súkromných zdrojov intervenciu takmer 200 deťom so sluchovým postihnutím a ich rodinám.
- Na vytvorenie analýzy boli využité výdavky programu Mobilný pedagóg, ako aj skúsenosti s jeho implementáciou, zahraničné výskumy o dopade obdobných intervencií a dostupné slovenské dáta.

2. Včasná intervencia

Včasná intervencia predstavuje odborné služby, podporu a pomoc rodinám s deťmi s poruchami vývinu od narodenia po nástup na povinnú školskú dochádzku. Ide o prístup založený na medziodborovej spolupráci špecialistov zo sociálnej, (špeciálno)pedagogickej, zdravotníckej a psychologickej oblasti, ktorý súčasne stavia na silách a schopnostiach členov rodiny. Snaží sa umožniť rodičom podporovať vývin dieťaťa tak, aby dokázalo čo najviac využiť svoj potenciál, a znížiť tak riziko sociálneho vylúčenia.²

Investície v ranom detstve majú vyššiu návratnosť ako investície uskutočnené v neskorších fázach života.³ Účasť v programoch včasnej intervencie môže vo významnej miere pozitívne ovplyvniť neskoršie úspechy detí v oblastiach ako sú vzdelávanie, zamestnanosť alebo sociálna inklúzia. Vývojová citlivosť mozgu vrcholí

¹ Zamestnanosť podľa druhu postihnutia sa na Slovensku neeviduje. Súčasnú mieru zamestnanosti sluchovo postihnutých predpokladáme na úrovni 48 % (odhad expertov) a po intervencii posun na úroveň 71 % (zamestnanosť bežnej slovenskej populácie).

² Horňáková, Marta. Včasná intervencia orientovaná na rodinu. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010, 260 s. ISBN 978-80-223-2915-6.; <http://centravi.sk/co-je-vcasna-intervencia/>

³ Cunha, F., Heckman, J.J., Lochner, L., Masterov, D.V. (2005). Interpreting the evidence on life cycle skill formation. Cambridge, Mass. : National Bureau of Economic Research.

v období do troch rokov života dieťa, kedy sa intenzívne rozvíjajú kognitívne zručnosti, socio-emocionálny vývoj, kreativita a zvedavosť, ale aj psychický a fyzický vývoj.⁴

Na Slovensku zastrešujú rôzne prvky včasnej intervencie tri rezorty - ministerstvo zdravotníctva, ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny a ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu. Rezort zdravotníctva je zodpovedný za čo najvčasnejšie identifikovanie postihnutia. Centrá včasnej intervencie (CVI), ktoré spadajú do legislatívnej pôsobnosti rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny, poskytujú terénnou či ambulantnou formou rôzne odborné činnosti celej rodine (napr. špecializované poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, preventívne aktivity a senzorickú či motorickú stimuláciu). Ide o typ sociálnej služby, na ktorú majú deti so zdravotným postihnutím a ich rodiny nárok zo zákona.⁵ Centrá špeciálno-pedagogického poradenstva (CŠPP) v rezorte školstva sa zase zameriavajú najmä na ambulantnú stimuláciu vývinu samotného dieťaťa, a poskytujú poradenské služby ich zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom.⁶

Na Slovensku z včasnej intervencie benefituje iba obmedzená časť detí a ich rodín. Podľa odhadov je v populácii približne 14 000 rodín s deťmi vo veku 0-7 rokov, ktorí by potrebovali služby včasnej intervencie.⁷ V roku 2017 však boli služby CVI poskytnuté iba 698 rodín s deťmi so zdravotným postihnutím.⁸

3. Situácia ľudí so sluchovým postihnutím na Slovensku

Na základe údajov z rezortu zdravotníctva, nevieme presne povedať, koľko detí so sluchovým postihnutím (SP) sa na Slovensku ročne narodí. Napriek tomu, že centrálny register pre včasnú diagnostiku poruchy sluchu bol zavedený odborným usmernením MZ SR už v roku 2006,⁹ systematické napĺňanie registra dátami nie je zabezpečené. Jednotlivé pôrodnice si výsledky novorodeneckých skríningov spracúvajú individuálne, a zároveň nie všetky pôrodnice údaje odosielajú údaje registra.¹⁰

Z údajov rezortu školstva vyplýva, že **v každom populačnom ročníku máme evidovaných v priemere 55 detí so SP. Tí v roku 2017 predstavovali 0,1 % školskej populácie.**¹¹ Počet detí so SP sa v školskej evidencii s vekom zvyšuje.¹² Dôvodom môže byť oneskorená diagnostika, získanie postihnutia až vo vyššom veku, prípadne vykazovanie postihnutia dieťaťa až v okamihu, keď dieťa začne v škole zlyhávať. Je tiež možné, že niektorí žiaci so SP sú vykazovaní ako žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou.¹³

⁴ OECD (2017). Educational Opportunity for All: Overcoming Inequality throughout the Life Course. OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264287457-en>

⁵ Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov. O dôležitosti a dostupnosti preventívnych a podporných služieb, medzi ktoré patrí aj včasná intervencia, sa zmieňuje aj Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (článok 19b, 25b, 26). Dohovor ratifikovala aj Slovenská republika.

⁶ Cangár a kol. (2016). Včasná intervencia a diagnostika pre osoby so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike. Bratislava: Rada pre poradenstvo v sociálnej práci. http://www.rpsk.sk/joomla/images/publikacie/vcasna_intervencia.pdf

⁷ Cangár a kol. (2016).

⁸ Výkazy V(MPSVR SR) 7-01 a V(MPSVR SR) 10-01

⁹ <https://www.fmed.uniba.sk/pracoviska/klinicke-pracoviska/detska-otorinolaryngologicka-klinika-lf-uk-a-nudch/centralny-register-pre-vcasnu-diagnostiku-poruchy-sluchu/>

¹⁰ Za rok 2016 sú dáta hlásene iba z 2/3 pracovísk a cca 50% detí sa nepodarilo dohľadať (Detská otorinolaryngologická klinika LF UK A NÚDCH, ktorá register spravuje, 15.07.2018).

¹¹ Vypočítané ako podiel priemerného počtu žiakov so SP na priemernej veľkosti ročníka bežných a špeciálnych základných škôl (CVTI, 2017).

¹² Na základe údajov o školskej dochádzke detí vo veku 6-16 rokov.

¹³ Narušená komunikačná schopnosť sa považuje za veľmi rôznorodú kategóriu, ktorej jednotlivé druhy majú rôzne prejavy. Môže ísť o jednoduché odchýlky vo výslovnosti až po zábrany v komunikovaní. <http://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/vp-deti-ziakov-so-zdravotnym-znevychodnenim/vp-deti-ziakov-narusenou-komunikacnou-schopnostou/>

Podľa medzinárodných štúdií je výskyt sluchového postihnutia v detskej populácii vyšší. Americké štúdie odhadujú, že z 1000 novorodencov majú vrodenú merateľnú stratu sluchu 2-3.¹⁴ Stratu sluchu u 2-3 novorodencov z 1000 potvrdzujú aj zistenia z Nemecka.¹⁵ Podľa týchto odhadov by sa na Slovensku malo narodiť ročne 120 – 170 detí so sluchovým postihnutím.¹⁶ Podľa WHO je prevencia sluchového postihnutia v detskom veku v Strednej Európe dokonca až 1,5 %, čo predstavuje až 870 detí.¹⁷

Vzdelávanie

Priemerná zaškolenosť detí so SP v SR vo veku 3-5 rokov¹⁸ (34 %) nedosahuje ani polovicu zaškolenosti celkovej populácie (78 %). Deti so SP vo väčšej miere navštevujú špeciálne materské školy (64 %) ako bežné materské školy (36 %).¹⁹

Základné školy pre sluchovo postihnutých navštevuje zhruba tretina žiakov so SP (35 %). Väčšina žiakov so SP je integrovaná v bežných základných školách (65 %). Na bežných základných školách sú vo väčšej miere zastúpení nedoslýchaví žiaci (68 %) oproti nepočujúcim žiakom (32 %). Na základných školách pre sluchovo postihnutých je tento pomer opačný, viac ako dve tretiny tvoria nepočujúci žiaci (71 %) a niečo menej ako jednu tretinu nedoslýchaví žiaci (29 %).²⁰

Viac ako polovica zo žiakov so SP sa vzdeláva na bežných stredných školách (58 %), pričom polovica z nich študuje na gymnáziách a polovica na stredných odborných školách. **Na stredných školách pre študentov so SP študuje 42 % študentov so SP.**²¹

Ľudia so zdravotným znevýhodnením vzdelávajúci sa v špeciálnom prúde využívajú špeciálne internáty 2,3-násobne viac ako využíva bežné internáty celková populácia vzdelávajúca sa v bežnom prúde.²² Druh postihnutia sa pri využívaní internátov neviduje. Štruktúra dát teda neumožňuje povedať, do akej miery využívajú internáty pri bežných a špeciálnych školách osoby so SP.

Na základe dostupných dát možno predpokladať, že **podiel osôb, ktoré nepokračujú vo vzdelávaní na strednej škole môže byť na školách pre žiakov so SP až dvojnásobne vyšší oproti bežnej populácii.** 19 % žiakov so SP, ktorí navštevovali školu pre žiakov so SP, ju ukončili skôr ako v 9. ročníku, a teda predpokladáme, že nepokračovali vo vzdelávaní na strednej škole.²³ Naproti tomu, v bežnej populácii bolo iba 9 % ľudí vo veku 18-24 rokov, ktorých najvyššie dosiahnuté vzdelanie bolo základné.²⁴

Na vysokých školách študuje iba desatina absolventov gymnázií a stredných odborných škôl so SP (10 %) oproti viac ako tretine absolventov gymnázií a stredných odborných škôl v bežnej populácii (47 %).²⁵

¹⁴ U.S. Department of Health & Human Services. National Institute of Deafness and Other Communication Disorders. <https://www.nidcd.nih.gov/health/statistics/quick-statistics-hearing>

¹⁵ Neumann, K.; Gross, M.; Bottcher, P.; Euler, H.A.; Spormann-Lagodzinski, M.; Polzer, M. Effectiveness and efficiency of a universal newborn hearing screening in Germany. Folia Phoniatr. Logop. 2006, 58, 440–455.

¹⁶ Pri počte 57 969 živých detí narodených na Slovensku v roku 2017 (Štatistický úrad SR) a prevalencii podľa uvedených amerických štúdií, hodnoty zaokrúhlené na celé desiatky.

¹⁷ Odhad WHO z roku 2018 spolu s výsledkami podľa regiónov a veku je dostupný na <http://www.who.int/pbd/deafness/estimates/en/>

¹⁸ Prípadne 6- a viac-ročných, ak má dieťa odložený nástup na povinnú školskú dochádzku.

¹⁹ Referencie na použité údaje sa nachádzajú v prílohe Tabuľka vstupov.

²⁰ Tabuľka vstupov

²¹ Tabuľka vstupov

²² Počet škôl pre SP, a teda aj ich dostupnosť, je významne nižšia oproti bežným školám. Deti, žiaci a študenti, ktorí dochádzajú do škôl z väčších vzdialeností, tak využívajú internát vo vyššej miere.

²³ Tabuľka vstupov

²⁴ Tabuľka vstupov, pri integrovaných žiakoch so SP nie sú dostupné dáta o tom, do akej miery títo žiaci pokračujú vo vzdelávaní na stredných školách.

²⁵ Tabuľka vstupov, do výpočtu nie sú zahrnuté konzervatóriá, ktoré študenti so SP nenavštevovali.

Trh práce

Možnosti zamestnania a pracovné zaradenie ľudí so SP v dospelom veku sú obmedzené. Na Slovensku sa zatiaľ nerealizuje zber údajov o uplatnení osôb so SP na trhu práce. Dostupné sú iba údaje o miere zamestnanosti osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (bez ohľadu na druh postihnutia), ktorá je 16,6 %.²⁶

Pre nedostupnosť slovenských údajov používame pre účely analýzy kvalifikovaný odhad zamestnanosti ľudí so SP na úrovni 48 %, ktorý vychádza z odhadu expertov.²⁷ Pre porovnanie, zamestnanosť osôb so SP v USA je taktiež na úrovni 48 % (osoby so SP vo veku 20-64 rokov).²⁸ Staršie údaje zo Švédska z roku 2005 uvádzajú zamestnanosť osôb so SP na úrovni 62,5 %.²⁹ V Európe nebol dostupný žiaden novší údaj o zamestnanosti ľudí so SP.

Sluchové postihnutie dieťaťa má vplyv aj na zamestnanosť rodičov. Nižšia zaškolenosť detí so SP v materských školách oproti deťom z bežnej populácie naznačuje, že časť rodičov odďaľuje návrat do práce a zostáva dlhšie na rodičovskej dovolenke ako pri dieťati bez postihnutia.³⁰

Sociálne služby

Časť detí aj dospelých so SP využíva osobnú asistenciu, kompenzačné pomôcky a sociálne služby. V roku 2017 poberalo príspevky na osobnú asistenciu v priemere 705 osôb so SP. Ide o relatívne malý podiel z celkového počtu osôb so SP (9%).³¹ Príspevky na kúpu pomôcky poberalo v roku 2017 približne 0,05% a príspevky na opravu pomôcky 0,003% jednotlivcov so SP.³² Zo sociálnych služieb (okrem služby včasnej intervencie) využívajú ľudia so SP najmä tlmočnickú službu. Štruktúra dát o sociálnych službách však neumožňuje zmapovať počet klientov so SP.

4. Efekt včasnej intervencie pri deťoch so sluchovým postihnutím

Včasné diagnostikovanie sluchového postihnutia a následná okamžitá podpora rodine s adekvátnou komunikáciou a stimuláciou dieťaťa sú pre napredovanie dieťaťa kľúčové. Každý stratený mesiac, najmä po šiestom mesiaci života, môže negatívne ovplyvniť ďalší vývoj dieťaťa.³³ Pri sluchovom postihnutí detí je dôležitým faktorom súvis medzi rozvojom reči a rozvojom myslenia. Reč je nástrojom myslenia. Ak osoba nemá dostatočne rozvinutú hovorený jazyk, prípadne iný rovnocenný komunikačný kanál (napríklad posunkový jazyk), myslenie sa nevyvíja tak, ako u osoby, ktorá jazyk (iný rovnocenný komunikačný kanál) rozvinutý má.

²⁶ ŠÚ SR - VZPS UDB (2016)

²⁷ Expertná skupina

²⁸ Garberoglio, C.L., Cawthon, S., & Bond, M. (2016). Deaf People and Employment in the United States: 2016. Washington, DC: U.S. Department of Education, Office of Special Education Programs, National Deaf Center on Postsecondary Outcomes. Zamestnanosť bežnej populácie vo veku 20-64 dosahuje v USA 72 % (US Bureau of Labour Statistics, 2017), na Slovensku je miera zamestnanosti bežnej populácie 71 % (Štatistický úrad SR, výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS), 2017)

²⁹ Do nižšie uvedených výskumov zo Švédska a USA boli zahrnuté nepočujúce ako aj nedoslýchavé osoby. Zamestnanosť v bežnej populácii dosahovala 77,8 %.

Rydberg E., Gellerstedt L.C., Danermark B. (2011): Deaf people's employment and workplaces - similarities and differences in comparison with a reference population. Scandinavian Journal of Disability Research 2011;13(4):327-54.

³⁰ Dieťa bez včasného prístupu k terénnej včasnej intenzívnej intervencii často nedosahuje jazykové výsledky porovnateľné s počujúcimi deťmi v čase, keď počujúce dieťa začína navštevovať MŠ, a tak sa musí rodič dieťaťa so SP dieťaťu aj naďalej intenzívne individuálne venovať a dochádzať s ním pravidelne za odborníkmi, aby dieťa dobehlo sklz.

³¹ Z celkového počtu osôb so SP, ktorí boli evidovaní v systéme posudkovej činnosti (7 922 osôb). V druhej polovici roka 2018 sa počet poberateľov zrejme výraznejšie zvýši, keďže od 1. júla 2018 nárok na príspevok už nie je závislý od príjmu osoby s ŤZP. Do júna 2018 bol nárok na plný príspevok ohraničený príjmom osoby s ŤZP do výšky štvornásobku sumy životného minima, pri vyššom príjme sa príspevok krátil resp. bol nárok nulový.

³² UPSVAR (RSD MIS), čísla zahŕňajú aj poberateľov s viacnásobným zdravotným postihnutím.

³³ Hovorková, S., Ryzmanová, M., Tarcsiová D. (2018) Máme dieťa s poruchou sluchu. https://www.nepocujucedieta.sk/buxus/docs/na_stiahnutie/Mame_dieta_s_poruchou_sluchu_1.pdf

Prehľad literatúry

V zahraničí je terénna včasná intervencia pre deti so sluchovým postihnutím (SP) v ranom veku súčasťou štandardnej starostlivosti poskytovanej týmto deťom.³⁴ O úspechu detí so SP rozhoduje čas identifikácie poruchy sluchu a čas následnej intervencie. Optimálny vývin dieťaťa sa dosiahne, keď sa do konca 1. mesiaca uzavrie skrining sluchu, do 3. mesiaca sa uzavrie komplexné vyšetrenie sluchu, medzi 3-6 mesiacom sa pridelia dieťaťu načúvacie prístroje a do 6. mesiaca veku dieťaťa začne rodina poberať služby včasnej intervencie. Služby včasnej intervencie majú byť pritom dostupné všetkým deťom a rodinám.³⁵

Úspešnosť intervencie závisí okrem včasnej identifikácie a včasného poskytnutia intervenčného programu aj od aktívneho zapojenia rodiny do intervencie. Štúdia, ktorá skúmala vzťah medzi výsledkami jazykového testu uskutočneného vo veku 5 rokov dieťaťa so SP a vekom dieťaťa v čase začatia poskytovania intervencie, mierou sluchového postihnutia dieťaťa, mierou zapojenia rodiny a neverbálnou inteligenciou dieťaťa preukázala, že aktívna účasť rodiny na programe je pre úspech intervencie kľúčová.³⁶

Deti so SP, ktorým bola poskytnutá včasná intervencia už od prvého roku života, dosahovali vo veku 5 rokov výsledky porovnateľné s počujúcimi deťmi.³⁷ Do intervencie boli zapojené deti s rôznymi, no prevažne ťažšími stupňami sluchového postihnutia vo veku 0,3 až 4,53 rokov (priemerný vek pri začatí intervencie bol 1,83 roka). Intervencia bola poskytovaná 1- až 2-krát týždenne terénnou formou v rodinách a trvala v priemere 15 mesiacov. Pozitívny vplyv včasnej identifikácie postihnutia a intervencie na rečový a jazykový vývin potvrdzujú aj mnohé ďalšie štúdie.³⁸ Štúdia z Colorada porovnávala 25 dvojíc detí s podobnými charakteristikami so SP, kde jedno dieťa z každej dvojice sa narodilo v nemocnici, v ktorej bol zavedený novorodenecký skrining. Deti, ktoré prešli novorodeneckým skriningom umožňujúcim včasnú identifikáciu a následnú včasnú intervenciu, dosahovali

³⁴ Napr. v USA, v Austrálii, vo Veľkej Británii, v štáte Hessen v Nemecku a v Českej Republike.

Americká pediatričná akadémia. Program včasného zistenia porúch sluchu a intervencie, tzv. 1-3-6 usmernenia. <https://www.aap.org/en-us/advocacy-and-policy/aap-health-initiatives/PEHDIC/Pages/Early-Hearing-Detection-and-Intervention.aspx>

Americká asociácia reči, jazyku a sluchu. Včasná identifikácia a intervencia v prípade poruchy sluchu. <https://www.asha.org/Advocacy/federal/Early-Hearing-Detection-and-Intervention/>

Ministerstvo zdravotníctva Austrálie. Národný rámec pre novorodenecký skrining sluchu. <http://www.health.gov.au/internet/main/publishing.nsf/Content/neonatal-hearing-screening>

Ministerstvo zdravotníctva UK. Usmernenia pre dohľad a ďalšie audiologické sledovanie novorodencov a detí po vykonaní novorodeneckého skriningu https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/494611/NHSP_Surveillance_guidelines_v5-1_290612.pdf

Neumann, K a kol. (2006). Účinnosť a efektívnosť univerzálneho skriningu sluchu novorodencov v Nemecku. *Folia Phoniatr Logop* 2006;58:440–455. DOI: 10.1159/000095004

Centrum pro detský sluch Tamtam, o.p.s. Pravidlá a podmienky poskytovania služby ranej starostlivosti. <http://www.detskysluch.cz/sluzby/rana-pece-cechy>

³⁵ Americká pediatričná akadémia. Program včasného zistenia porúch sluchu a intervencie, tzv. 1-3-6 usmernenia. <https://www.aap.org/en-us/advocacy-and-policy/aap-health-initiatives/PEHDIC/Pages/Early-Hearing-Detection-and-Intervention.aspx>

³⁶ Moeller, M. P. (2000): Early Intervention and Language Development in Children Who Are Deaf and Hard of Hearing. 2000. *Pediatrics* Sep 2000, 106 (3) e43; DOI: 10.1542/peds.106.3.e43 <http://pediatrics.aappublications.org/content/106/3/e43>

³⁷ Moeller, M. P. (2000)

³⁸ Mayne A.et al. (1998), Pipp-Siegel S.et al. (2003) a Yoshinaga-Itano C. et al. (2001) citovaní v Princípoch a štandardoch včasného zisťovania poruchy sluchu a intervenčných programov, vydaných Americkou pediatričnou akadémiou : Year 2007 Position Statement: Principles and Guidelines for Early Hearing Detection and Intervention Programs. Joint Committee on Infant Hearing 2007;120;898 *Pediatrics* (Official Journal of the American Academy of Pediatrics) . DOI: 10.1542/peds.2007-2333. Calderon, R., & Naidu, S. (2000). Further support of the benefits of early identification and intervention with children with hearing loss. *Volta Review*, 100(5), 53–84.

lepšie výsledky v rôznych oblastiach rečového a jazykového vývinu, vrátane slovnej zásoby, porozumenia informácií či zrozumiteľnosti vyjadrovania.³⁹

Lepší vývin jazykových a komunikačných schopností u detí sa môže pretaviť do integrácie do bežného vzdelávacieho prúdu, lepšieho uplatnenia na trhu práce, či vyššej kvality života. Včasná intervencia je tak spojená nielen s individuálnymi, ale aj s celospoločenskými prínosmi. Analýza programu včasnej intervencie pre nepočujúce deti v Austrálii a na Novom Zélande preukázala, že v skupine detí, ktorá bola do programu zapojená, bolo o 13 % viac detí, ktoré úspešne ukončili strednú školu v porovnaní so skupinou nepočujúcich detí, ktoré na programe neparticipovali. Rozdiel v miere zamestnanosti bol 24 % v prospech zapojenej skupiny. Čistá hodnota prínosov tohto programu včasnej intervencie bola vyčíslená na 249 155 USD na jedno dieťa. Pomer prínosov a nákladov (benefit-cost ratio, BCR) bol na úrovni 2,2, čo znamená, že každý dolár investovaný do včasnej intervencie pre deti so SP sa vrátil v hodnote 2,2 dolára.⁴⁰ V programe participovali deti s obojstrannou stredne ťažkou až ťažkou stratou sluchu. Intervencia zahŕňala približne 20 stretnutí ročne v trvaní približne jednej hodiny v priemere počas 4,7 rokov. Výsledky detí boli porovnávané s výsledkami detí so sluchovým postihnutím, ktoré síce dostali načúvací prístroj alebo kochleárny implantát, avšak na programe včasnej intervencie neparticipovali.

5. Program terénnej včasnej intervencie pre deti so sluchovým postihnutím „Mobilný pedagóg“⁴¹

Program „Mobilný pedagóg“ vznikol v roku 2012 na základe hĺbkových rozhovorov s ľuďmi so SP a s odborníkmi z tejto oblasti, s ktorými nadácia Pontis dlhodobo spolupracuje v rámci svojich nadačných programov. V rozhovoroch bola potreba práce s deťmi so SP a ich rodinami v ranom veku pomenovaná ako jedna z najdôležitejších.

Východisko

Podľa medzinárodných štatistík sa až 90% detí so SP rodí v rodinách, ktoré sú počujúce. Tieto rodiny až do tohto momentu častokrát nemajú žiadny kontakt s komunitou ľudí so SP. Po narodení dieťaťa so SP čelia mnohé rodiny na Slovensku neznámej situácii. Nevedia, na akých odborníkov sa obrátiť, ako s dieťaťom komunikovať, ako rozvíjať jeho potenciál. Nedostatok pomoci rodinám následne ovplyvní nielen detstvo a študijné výsledky dieťaťa, ale aj jeho dospelosť, jeho súkromný život i práceschopnosť, mieru jeho zapojenia do života spoločnosti, mieru odkázanosti na inú pomoc blízkych i štátu.

Inšpirácia a vízia

V mnohých krajinách EÚ či v USA je situácia pre rodičov novonarodených detí so SP iná. Funguje u nich terénna včasná intervencia zameraná na rodinu.⁴² Odborník, ktorý dochádza do rodín je vyškolený v poradenstve rodinám a zároveň má vedomosti v oblasti sluchového postihnutia. Jeho úlohou je pomôcť rodine zvládnuť závažnú životnú situáciu a maximalizovať kompetencie rodiny tak, aby sa minimalizovali nepriaznivé vplyvy sluchového postihnutia na vývin dieťaťa aj fungovanie rodiny ako celku.

Tým, že poradenský pracovník pomáha rodičom a ich dieťaťu v domácom prostredí, vie reálnejšie stanoviť ciele intervencie ako v ambulantnom prostredí. Rodič má takto možnosť vyskúšať si nové stratégie priamo doma počas každodenných činností. Následne je pre neho omnoho ľahšie vybaviť si tieto stratégie znova aj v čase, keď sa odborník v domácnosti už nenachádza. Na intervencii v domácom prostredí sa môže podieľať aj širšia rodina, čo zlepšuje ich interakciu s dieťaťom. Aj pre dieťa je domáca intervencia bonusom, pretože nie je vystavené únavu z cestovania a stresu z adaptácie na nové prostredie poradne.

³⁹ Yoshinaga-Itano C., Coulter D., Thomson V. The Colorado Newborn Hearing Screening Project: Effects on speech and language development for children with hearing loss. *Journal of Perinatology*. 2000;20(8 Pt 2):S132–7.

⁴⁰ Deloitte Access Economics (2017): Cost-benefit analysis of First Voice's early intervention program First Voice. <http://www.firstvoice.org.au/wp-content/uploads/2016/09/First-Voice-Deloitte-Access-Economics-Cost-Benefit-Analysis.pdf>

⁴¹ Text tejto časti bol vytvorený podľa popisu programu Mobilný pedagóg, ktorý vydala nadácia Pontis v spolupráci s Nadačným fondom Telekom. Nadačný fond Telekom. Mobilný pedagóg. https://www.nadacnyfondtelekom.sk/projects_category/mobilny-pedagog/

⁴² Príklady krajín uvedené v časti Prehľad literatúry.

Hlavný cieľ

Na základe inšpirácie zo zahraničia si program Mobilný pedagóg stanovil za hlavný cieľ podporu rodín s deťmi so SP. Program mal za cieľ pomôcť rodinám naštartovať komunikáciu, prijať a pochopiť znevýhodnenie dieťaťa a prostredníctvom hry a výchovy naštartovať jeho aktívny progres.

Fázy programu počas jedného ročníka

1. Výber rodín
2. Nastavenie spolupráce - Nadácia Pontis, garanti, mobilné pedagogičky, rodiny
3. Úvodné stretnutie rodín
4. Prvá návšteva mobilnej pedagogičky v rodine, stanovenie si cieľa
5. Pravidelné návštevy mobilnej pedagogičky v rodine – 2 x mesačne
6. Polročné hodnotenie
7. Posledná návšteva mobilnej pedagogičky v rodine - koncoročné hodnotenie
8. Záverečné stretnutie rodín

Počas piatich rokov fungovania bola intervencia poskytnutá takmer 200 deťom so SP a ich rodinám. Každá rodina v programe participovala približne jeden rok. Intervencia jej bola poskytovaná priemerne dvakrát do mesiaca, pričom každá intervencia trvala podľa potreby 1,5 až 2 hodiny. Do programu boli zapojené deti vo veku dva až štyri roky.

Medzi hlavné úlohy mobilnej pedagogičky a aktivity realizované počas intervencie patrili emocionálna podpora rodine v procese zmierovania sa so SP u dieťaťa, podpora rozvoja rodičovských kompetencií, budovanie komunikácie medzi rodinou a dieťaťom, identifikovanie vývinovej úrovne dieťaťa, návrh hier na celkový rozvoj dieťaťa, poskytnutie informácií o vývine dieťaťa a sluchovom postihnutí, sprevádzanie rodiny pri získavaní ďalších informácií (napríklad kontakty na ďalších odborníkov alebo iné rodiny s dieťaťom so SP). Aby sa zabezpečila kvalita poradenstva, súčasťou programu bola aj supervízia a ďalšie vzdelávanie mobilných pedagogičiek v oblastiach, o ktoré pedagogičky prejavili záujem.

Výstupy za 5 rokov	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	SPOLU
Počet mobilných pedagogičiek	12	11	12	13	14	
Počet rodín	36	36	32	47	31	182
Počet detí	36	41	33	51	31	192
Počet výjazdov spolu za rok (cca 2x za mes. s 1 rodinou)	720	720	660	1020	620	3 740
Priemerné náklady na 1 dieťa	1 517 €	1 310 €	1 505 €	1 687 €	1 970 €	

6. Analýza nákladov a prínosov terénnej včasnej intervencie

Analýza kvantifikuje náklady a prínosy včasnej intervencie, ktoré porovnáva so súčasným stavom. Prínosy, ktoré by sa vďaka včasnej intervencii mali prejavíť počas života osoby so SP, a náklady programu intervencie sú kvantifikované na úrovni jednotlivca.⁴³ Prínosy a náklady zahrnuté v analýze podmieňuje aj dostupnosť údajov a možnosť ich kvantifikácie. Analýza sa sústreďuje najmä na kvantifikáciu priamych nákladov, ktoré vznikajú v dôsledku nižšej miery začlenenia ľudí so SP do spoločnosti. Pre časové rozlíšenie nákladov a prínosov, ktoré vznikajú v rôznych časových úsekoch používame **diskontnú sadzbu 5%**.⁴⁴

⁴³ V prípade, že prínos/náklad sa týka iba časti osôb so SP, je prínos/náklad na jednotlivca upravený o podiel osôb, ktorých sa týka. Napr. ak príspevok na osobnú asistenciu poberá iba 30 % osôb so SP, sú výdavky na osobnú asistenciu na jednu osobu stanovené ako súčin jednotkových výdavkov na asistenciu (pre jednu osobu) a podielu 30 %.

⁴⁴ Diskontná sadzba odráža časovú hodnotu peňazí. Hodnota 5 % je v súlade s Rámcom na hodnotenie verejných investičných projektov v SR <https://www.vicpremier.gov.sk/wp-content/uploads/2017/06/Vlastny-material.docx> Vychádza z odporúčaní Európskej komisie a metodologicky stavia na dlhodobom raste reálneho hrubého domáceho produktu.

Prehľad nákladov a prínosov

Náklady alebo ušlé prínosy štátu, ktoré nastávajú v živote osoby so SP oproti bežnej populácii sú schematicky zhrnuté v nasledujúcich tabuľkách.

Bez intervencie

oblasť	náklad/ušlý prínos	vek					
		0-3	3-5	6-15	16-19	20-24	25+
sociálny systém	príspevky na osobnú asistenciu			x	x	x	x
vzdelávanie	integrácia v bežnej škole (zvýšený normatív)			x	x		
	špeciálna škola (zvýšený normatív)		x	x	x		
	internátna škola (zvýšený normatív)		x	x	x		
	vysoká škola (zvýšený počet študentov)						
ušlé odvody	ušlé dane a odvody rodiča + poistenec štátu		x				
	ušlé dane a odvody osoby so SP + poistenec štátu					x	x
intervencia	výdavky na intervenciu						

S intervenciou

oblasť	náklad/ušlý prínos	vek					
		0-3	3-5	6-15	16-19	20-24	25+
sociálny systém	príspevky na osobnú asistenciu			x	x	x	x
vzdelávanie	integrácia v bežnej škole (zvýšený normatív)			x	x		
	špeciálna škola (zvýšený normatív)						
	internátna škola (zvýšený normatív)						
	vysoká škola (zvýšený počet študentov)					x	
ušlé odvody	ušlé dane a odvody rodiča + poistenec štátu						
	ušlé dane a odvody osoby so SP + poistenec štátu					x	x
intervencia	výdavky na intervenciu	x					

Analýza predpokladá, že identifikované priame náklady štátu resp. ušlé príjmy by v stave s intervenciou vôbec nevznikli, alebo by vznikli v nižšej miere oproti súčasnému stavu. Zoznam zahrnutých a nezahrnutých nákladov a prínosov obsahuje nasledujúca tabuľka. Náklady a prínosy boli identifikované na základe existujúcich štúdií⁴⁵ a skúseností odborníkov.⁴⁶ V niektorých prípadoch boli vyčíslené náklady v stave s intervenciou a bez intervencie porovnateľné, iné nebolo možné vyčíslieť kvôli nedostatku údajov a nemožnosti ich kvantifikácie.

	Prínosy	Náklady
Zahrnuté	<ul style="list-style-type: none"> ● Znížené náklady na vzdelávanie: <ul style="list-style-type: none"> ○ ZŠ ○ Internáty ● Príjmy a znížené náklady štátu z dôvodu vyššej zamestnanosti rodičov detí so SP v predškolskom veku (dane z príjmu, odvody, výdavky na poistenie) ● Príjmy štátu a znížené náklady štátu z dôvodu vyššej zamestnanosti osôb so SP (dane z príjmu, odvody, výdavky na poistenie) ● Príspevok na kompenzáciu ŤZP - osobná asistencia (nižší hodinový rozsah) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Náklady na včasnú intervenciu: <ul style="list-style-type: none"> ○ Odmena mobilných pedagogičiek ○ Cestovné náklady ○ Pomôcky a hračky ○ Vzdelávanie a supervízia pedagogičiek ○ Riadenie programu ● Zvýšené náklady na vzdelávanie: <ul style="list-style-type: none"> ○ MŠ, SŠ, VŠ
Nezahrnuté	<ul style="list-style-type: none"> ● Výdavky na zdravotnú starostlivosť a zdravotnícke pomôcky* ● Výdavky na ambulantné služby ČŠPP * ● Výdavky na služby CVI ● Výdavky na asistentov učiteľa * ● Výdavky na učebnice pre žiakov so SP ● Eliminácia potreby existencie špeciálnych škôl pre SP (majetok a prevádzka) ● Kvalita života osoby so SP ● Kvalita života rodiny osoby so SP ● Príjem domácností⁴⁷ ● Podpora študentov so SP na vysokých školách (dotácie na špecifiká) ● Peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP - kúpu a opravu pomôcky v detstve a dospelosti ** ● Invalidný dôchodok * ● Sociálne služby, napr. tlmočnická služba ● Predĺžené poberanie rodičovského príspevku * <p>Pozn.: * Potreba, resp. nárok na poskytovanie nie sú ovplyvnené intervenciou. ** Vyčíslené náklady s intervenciou a bez nej boli porovnateľné.</p>	Náklady na vzdelanie nových mobilných pedagógov a pedagogičiek (VŠ štúdium v odbore surdopéd alebo logopéd a pod.)

⁴⁵ Bližší popis štúdií v časti Prehľad literatúry.

⁴⁶ Expertná skupina

⁴⁷ V súvislosti so zamestnanosťou osôb so SP a ich rodičov sú v modeli zahrnuté len verejné prínosy ako vyššie dane z príjmu a odvody, nie však súkromné prínosy ako vyšší príjem samotných domácností.

Vstupné parametre

Úspešnosť programu včasnej intervencie hodnotíme porovnaním jeho spoločenských prínosov s nákladmi. Benefity programu sú založené predovšetkým na znížení nákladov štátu počas života osoby so SP.

1. Výdavky na program terénnej včasnej intervencie

Parametre programu terénnej včasnej intervencie boli stanovené na základe intenzity a dĺžky programov v Austrálii a v Českej republike, ktorých nastavenie zodpovedá medzinárodným štandardom⁴⁸:

- V priebehu prvého roka poskytovania služby: 1 krát za 2 týždne
- Druhý a tretí rok poskytovania služby: 1 krát za 4 týždne
- Štvrtý až siedmy rok poskytovania služby: 1 krát za 8 týždňov

Náklady programu včasnej intervencie boli kvantifikované na základe pilotného programu včasnej intervencie Mobilný pedagóg.

V rámci analýzy nákladov a prínosov je nutné výdavky jednoznačne priradiť k momentu v čase, kedy vzniknú. Roky poskytovania služby včasnej intervencie sme preto stotožnili s vekom dieťaťa. Najvhodnejší vek pre začatie poskytovania včasnej intervencie je 6 mesiacov, príp. sa prispôsobuje individuálnym potrebám dieťaťa.

2. Zdravotná starostlivosť

Náklady súvisiace so zdravotnou starostlivosťou do analýzy nevstupujú. Zdravotnícke pomôcky (kochleárne implantáty, načúvacie prístroje a pod.)⁴⁹ sú nevyhnutnou súčasťou života ľudí so SP. Potreby ich využívania sa vplyvom včasnej intervencie nijako nemenia, rovnako sa nemenia ani nároky na ich úhradu zo zdravotného poistenia.

3. Vzdelávanie – zohľadnené výdavky

V oblasti vzdelávania analýza obsahuje výdavky na vzdelávanie v materských, základných, stredných a vysokých školách a náklady na internáty pri materských, základných, stredných školách.

Pri materských, základných a stredných školách predpokladáme, že ľudia so SP budú po intervencii navštevovať rovnaké školy ako dnešná bežná populácia.⁵⁰

Zo žiakov základných škôl pre sluchovo postihnutých a študentov stredných škôl pre sluchovo postihnutých sa stanú integrovaní žiaci a študenti na bežných školách. Rozpočítované prostriedky budú teda totožné s rozpočítanými prostriedkami na integrovaných žiakov a študentov.

V prípade **detí v materských školách**, kde sa integrácia vo financovaní nezohľadňuje, budú výdavky na integrované dieťa totožné s výdavkami na bežné dieťa v materskej škole. Zároveň predpokladáme, že zaškolenosť detí so SP v materských školách sa zvýši na úroveň bežnej populácie. Efekt zvýšenej zaškolenosti preváži efekt nižších výdavkov a celkový finančný efekt intervencie bude pri materských školách záporný, prinesie teda dodatočné náklady štátu. Pokiaľ by zaškolenosť detí v MŠ po intervencii nerástla podľa predpokladu, išlo by o pozitívne riziko pre analýzu - výdavky by boli nižšie ako predpokladáme.

⁴⁸ Bližší popis v časti Prehľad literatúry.

⁴⁹ Niektoré z týchto pomôcok môžu byť hradené aj zo systému sociálnej pomoci. V tomto prípade je úhrada podmienená dostatočným časovým odstupom od prijatia pomôcky zo zdravotného poistenia.

⁵⁰ Deti so SP, ktorým bola poskytnutá včasná intervencia už od prvého roka života, dosahovali vo veku 5 rokov výsledky porovnateľné s počujúcimi deťmi (Moeller, 2000). Je možné, že istá skupina rodičov detí so SP bude aj po intervencii preferovať, aby sa ich deti vzdelávali v špeciálnych školách. Predpokladáme však, že ich počet bude minimálny.

Na stredných školách bude finančný efekt intervencie záporný, prinesie teda dodatočné náklady štátu. Rozpočtované prostriedky pridelené na študentov integrovaných na stredných odborných školách sú totiž v priemere vyššie ako prostriedky pre stredné školy pre študentov so sluchovým postihnutím.

Pri internátoch pri MŠ, ZŠ a SŠ uvažujeme obdobne ako pri vzdelávaní na jednotlivých školách. Očakávame, že po intervencii budú ľudia so SP vzdelávajúci sa na bežných školách využívať internáty pri bežných školách, a to v rovnakej miere ako dnešná celková populácia. Výdavky na internáty pre deti a žiakov so SP budú po intervencii totožné ako výdavky na bežnú populáciu, zdravotné postihnutie sa vo financovaní bežných internátov nezohľadňuje.

Na vysokých školách bude finančný efekt intervencie záporný, pretože vďaka intervencii sa podiel osôb so SP pokračujúcich v štúdiu na vysokých školách zvýši na úroveň bežnej populácie z 10 % na 38 %.

4. Vzdelávanie – nezohľadnené výdavky

Analýza nezohľadňuje výdavky na ambulantné služby poskytované ČŠPP, zvýšené výdavky na špeciálne učebnice pre žiakov a študentov so SP na špeciálnych školách, výdavky na asistentov učiteľa, výdavky spojené s existenciou budov špeciálnych materských, základných a stredných škôl pre SP, výdavky spojené so špecifickou dodatočnou podporou študentov so SP na vysokých školách a výdavky na internáty na vysokých školách.

Výdavky na ambulantné služby ČŠPP neboli zahrnuté, nárok na poskytované služby sa po intervencii nezmení, podobne ani miera potreby detí. Ak by sa vplyvom intervencie znížila, predstavovalo by to pre analýzu pozitívne riziko.

Výdavky na učebnice nie je možné vyčíslit' z dôvodu obmedzenej dostupnosti dát spôsobenej nákupom a distribúciou učebníc v rôznych časových obdobiach. Z dostupných dát sa podarilo urobiť porovnanie cien čítaniek pre žiakov so SP a cien čítaniek pre bežných žiakov. Cena špeciálnej čítanky prevyšovala cenu bežnej čítanky 30-násobne.⁵¹

Výdavky na asistenta učiteľa nezohľadňujeme, pretože nárok na asistenta učiteľa neexistuje a miera jeho potreby je vysoko individuálna bez ohľadu na prítomnosť včasnej intervencie.

Podiel absolventov základných škôl so SP nepokračujúcich v štúdiu na stredných školách nezohľadňujeme. Napriek tomu, že dostupné dáta naznačujú, že v štúdiu na stredných školách môžu v menšej miere pokračovať absolventi základných škôl pre žiakov so SP oproti bežnej populácii⁵², dáta pre integrovaných žiakov so SP dostupné nie sú. Zároveň, súčasní stredoškólači pochádzajú z populačne silnejších ročníkov ako súčasní žiaci ZŠ. Nárast podielu žiakov, ktorí zo ZŠ pokračujú na SŠ, pre neistotu ohľadom jeho veľkosti, do analýzy nezaraďujeme.

Nezohľadňujeme **výdavky spojené s existenciou špeciálnych škôl pre SP**, i keď predpokladáme, že existencia niektorých škôl by vďaka včasnej intervencii a vzdelávaniu detí v bežnom prúde stratila opodstatnenie. Mohlo by tak prísť k úsporám na prevádzke a majetku. Tie by však bolo komplikované v súčasnosti vyčíslit', resp. nie je možné vylúčiť, že štát by si tento majetok naďalej ponechal vo vlastníctve.

Nezohľadňujeme ani **výdavky na dodatočnú špecifickú podporu študentov so SP na vysokých školách**, pretože za posledné tri roky boli celkové zdroje alokované na podporu študentov so špecifickými potrebami rovnaké bez ohľadu na narastajúci počet študentov so špecifickými potrebami. Počet študentov so špecifickými potrebami

⁵¹ Porovnávali sme priemernú cenu čítaniek pre 2.,3. a 4. ročník pre žiakov so SP (vážený priemer, váhy určené podľa počtu kusov) v roku 2016 s priemernou cenou čítaniek pre 2., 3. a 4. ročník žiakov bežných základných škôl v rokoch 2013 a 2014. Kým priemerná cena špeciálnej čítanky bola 104 eur, priemerná cena bežnej čítanky bola 3 eurá. Porovnávané roky zodpovedajú najbližšiemu časovému obdobiu, v ktorom boli oba typy predmetných čítaniek zakúpené.

⁵² Tabuľka vstupov

vzrástol za posledné tri roky o 13 %. Nárast počtu študentov so SP by predstavoval podľa odhadu nárast o 2 %. Keďže nárast študentov o 13 % nevedol k zmene celkových výdavkov, predpokladáme, že ani menší rast nepovedie k zmene.⁵³

Výdavky štátu na internáty pri vysokých školách nezohľadňuje vzhľadom na nízky počet študentov so SP,⁵⁴ na ktorých sa vzťahujú.

5. Trh práce a sociálne služby – zohľadnené výdavky

V oblasti práce a sociálnych vecí analýza zahŕňa zvýšené výdavky na osobnú asistenciu, náklady a ušlé príjmy štátu z dôvodu oddialenia návratu do práce rodiča dieťaťa so SP, a náklady a ušlé príjmy štátu v súvislosti s uplatnením na trhu práce samotnej osoby so SP.

Pri osobnej asistencii predpokladáme, že ľudia so SP budú po intervencii potrebovať nižší hodinový rozsah osobnej asistencie ako ľudia so SP bez intervencie. Prínos intervencie spočíva v ušetrených nákladoch na vyplácanie príspevkov na osobnú asistenciu z dôvodu nižšej potreby. Zohľadňujeme aj to, že z celkového počtu osôb so SP iba určitá časť využíva alebo má nárok na osobného asistenta, pričom vychádzame z počtov poberateľov evidovaných v systéme štátnych sociálnych dávok a príspevkov.

Pri oddialení návratu rodiča dieťaťa so SP do práce vychádzame z dát o zaškolenosti detí v materských školách. V scenári bez intervencie počítame s aktuálnym podielom detí so SP v materských školách. V scenári s intervenciou predpokladáme, že deti so SP budú mať rovnakú zaškolenosť ako deti v bežnej populácii. Ďalej predpokladáme, že jeden z rodičov dieťaťa so SP vo veku 3 až 6 rokov, ktoré nie je v materskej škole, si oddiali návrat do práce z dôvodu starostlivosti o dieťa. Oddialenie návratu do práce je spojené s nákladmi pre štát vo forme ušlých príjmov z daní z príjmu a odvodov a výdavkov na zdravotné a sociálne poistenie, ktoré je hradené štátom. Prínos intervencie v našom modeli spočíva v umožnení skoršieho návratu do práce niektorým rodičom detí s SP, a v následných ekonomických prínosoch pre štát.

Pri uplatnení osoby so SP na trhu práce vychádzame z rôznych mier zamestnanosti v jednotlivých scenároch. Keďže súčasná miera zamestnanosti osôb so SP na Slovensku nie je známa, pre scenár bez intervencie používame hodnotu zamestnanosti podľa odhadu expertnej skupiny.⁵⁵ Po intervencii predpokladáme, že sa zamestnanosť osôb so SP dostane na úroveň priemernej zamestnanosti celkovej populácie na Slovensku. Nižšia zamestnanosť je spojená s nákladmi, ktoré zahŕňajú ušlý príjem štátu z daní z príjmu a odvodov, a výdavky na zdravotné poistenie hradené štátom. Prínos včasnej intervencie vidíme v lepšom uplatnení osôb so SP na trhu práce, ktoré prinesie ekonomické výhody aj pre štát.

Rast príjmov štátu zo zvýšenej miery zamestnanosti sa v plnej miere prejaví od veku 25, kedy ukončia svoje vzdelávanie aj študenti VŠ, ktorých počet po intervencii vzrastie. Vo veku 20-24 bude rast príjmov štátu zodpovedať časti populácie, ktorá nepokračuje v štúdiu na VŠ.

6. Trh práce a sociálne služby – nezohľadnené výdavky

Analýza nezohľadňuje niektoré ďalšie výdavky v oblasti práce a sociálnych vecí.

V oblasti peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia nezapočítavame príspevky na kúpu či opravu pomôcky, kvôli nízkemu počtu poberateľov a zanedbateľnému rozdielu vo výdavkoch v jednotlivých scenároch.

⁵³ Financovanie vysokých škôl (2016-18). <https://www.minedu.sk/677-sk/financovanie/>

⁵⁴ Po intervencii predpokladáme, že sa počet študentov so SP študujúcich na VŠ zvýši zo súčasných 8 na 31, pričom iba približne tretina z nich bude využívať internát (v roku 2017 využívalo internáty iba 37% študentov vysokých škôl). Financovanie vysokých škôl <https://www.minedu.sk/677-sk/financovanie/> a CVTI.

⁵⁵ Odhad popísaný v časti Situácia ľudí so SP na Slovensku.

Pri uplatnení osoby so SP na trhu práce nezohľadňujeme **mzdové rozdiely**. Pomocou dát o ukončenom vzdelaní osôb so SP sme odhadli mediánovú mzdu ľudí so SP. Odhad neukázal takmer žiadne rozdiely v porovnaní s mediánovou mzdou celkovej populácie.

Porovnateľné výdavky bez ohľadu na intervenciu predpokladáme aj **pri invalidnom dôchodku či pri predĺženom poberaní rodičovského príspevku rodičmi detí so SP**. Ide o podporu, na ktorú majú osoby so zdravotným postihnutím resp. rodičia detí s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom nárok zo zákona.⁵⁶

Dôležitá oblasť výdavkov, ktorú sme nezahrnuli do analýzy, je **oblasť sociálnych služieb**. U klientov bez intervencie predpokladáme častejšie využívanie napríklad tlmočnickej služby, kvantifikácia nákladov však nie je možná z dôvodu chýbajúcich podrobnejších dát o klientoch sociálnych služieb. Nezahrnutie možných prínosov vo forme zníženia výdavkov štátu predstavuje pre analýzu pozitívne riziko. Ak by dané prínosy boli zahrnuté, návratnosť programu by sa zvýšila.

Služby CVI sú v súčasnosti poskytované malému množstvu detí a ich rodín, analýza ich preto neberie do úvahy. Pri poskytovaní intervencie každému dieťaťu so SP, ktoré ju potrebuje, by celkové čisté výdavky štátu na túto službu mali byť znížené o výdavky na deti, ktoré ju už prijímajú v súčasnosti. Nezahrnutie týchto výdavkov pre analýzu predstavuje pozitívne riziko.

7. Kvalita života

Analýza sa zameriava najmä na prínosy s priamym či nepriamym finančným vplyvom. Nezohľadňuje nefinančné, no významné, prínosy včasnej intervencie v oblasti kvality života ľudí so SP či ich rodín.

Podľa Rámca pre hodnotenie verejných investičných projektov v SR⁵⁷ (ďalej ako Rámec) má rok kvalitného života finančnú hodnotu 24-násobku priemernej mzdy v hospodárstve. V roku 2017 išlo o sumu vo výške takmer 23 tis. eur. Hodnotu zníženej kvality života osôb so SP bez intervencie odvádzame od miery funkčnej poruchy pri posudzovaní statusu ŤZP. V závislosti od diagnózy dosahuje u osôb SP miera funkčnej poruchy, teda aj modelovaná kvalita života, hodnoty 40 – 70 %. Po intervencii predpokladáme zvýšenie kvality života, nie je však jasné, na akú úroveň. Zvýšenie na úroveň 100% (plnú kvalitu života) by zodpovedalo spoločenskej hodnote takmer 10 tis. eur ročne. Pre neistotu ohľadom miery zvýšenia po intervencii nebola kvalita života zahrnutá do analýzy nákladov a prínosov. Zostáva však významným prínosom včasnej intervencie a pre informatívne účely o jej potenciálnej hodnote sa nachádza aj v grafe s porovnaním nákladov a prínosov programu (Graf č. 2).

Výsledky analýzy nákladov a prínosov

Program včasnej intervencie je nákladovo efektívny.

V závislosti od hodnôt odhadovanej miery zamestnanosti:

- Rozdiel diskontovaných nákladov a prínosov programu t.j. jeho **čistá súčasná hodnota je v intervale od 7,5 tisíc do 29,8 tisíc eur**,
- **Pomer nákladov a prínosov** dosahuje výšku **1,40 až 5,53 eur**.

Pri predpokladanej súčasnej miere zamestnanosti osôb so SP na úrovni 48%

- Súčasná hodnota prínosov prevyšuje náklady 3,15-krát, teda **každé vložené euro vytvorí prínosy v hodnote 3,15 eur**.
- Čistá súčasná hodnota programu dosahuje 17 tis. eur.

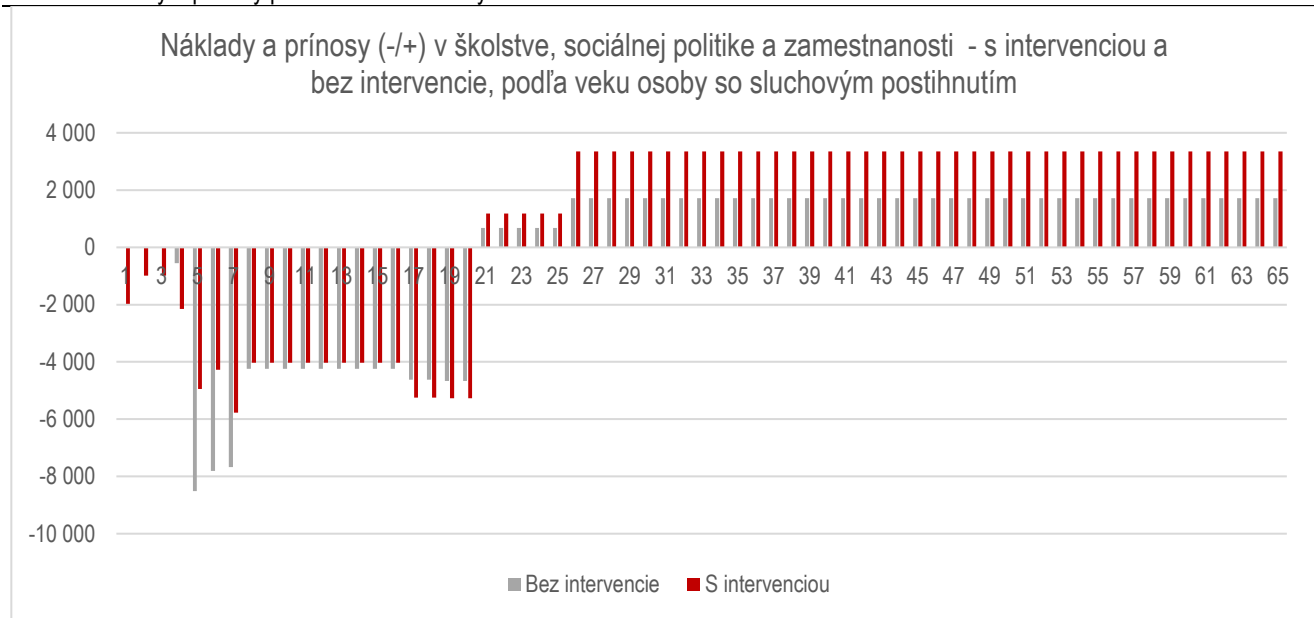
⁵⁶ Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a [Zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov](#)

⁵⁷ <https://www.vicpremier.gov.sk/wp-content/uploads/2017/06/Vlastny-material.docx>

- Vnútročné výnosové percento⁵⁸ t.j. návratnosť programu je 18 %.
- Náklady programu budú prevýšené prínosmi už v 5. roku života dieťaťa (Graf č. 2 - kumulatív).

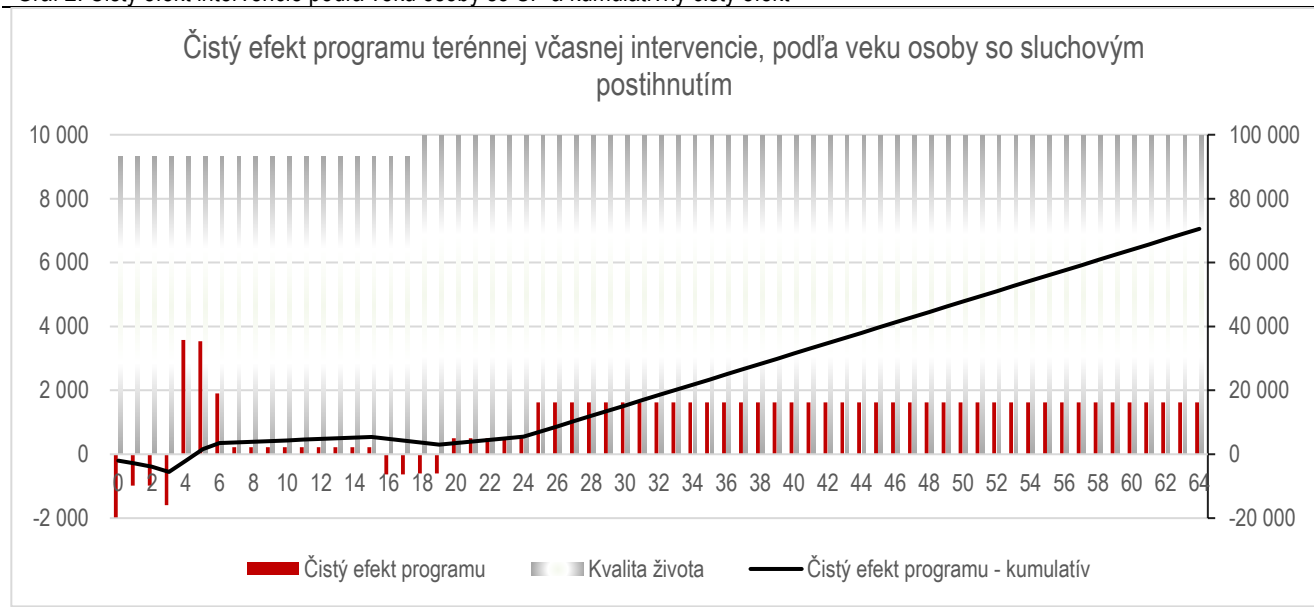
Medzinárodné organizácie (Európska investičná banka, Európska komisia) odporúčajú realizovať verejné investície s návratnosťou vyššou ako 3,5 – 5 %. Ak by program predstavoval súkromnú investíciu, jej návratnosť by vysoko prevyšovala úroky na bežných sporiacich produktoch.

Graf 1: Náklady a prínosy pre štát v živote osoby so SP – s intervenciou a bez intervencie

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf 2: Čistý efekt intervencie podľa veku osoby so SP a kumulatívny čistý efekt

Zdroj: vlastné spracovanie

⁵⁸ Relatívny výnos (rentabilita), ktorý projekt počas svojho životného cyklu poskytuje. Inými slovami, aký priemerný ročný úrok by poskytovala investícia s rovnakou veľkosťou nákladov, prinášajúca prínosy v rovnakých výškach a s rovnakým priebehom v čase ako analyzovaný projekt.

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad o čistých súčasných hodnotách nákladov a prínosov intervencie. Efekt v MŠ a VŠ je záporný, kvôli vyššiemu počtu detí a študentov dôjde k zvýšeným nákladom štátu. Podobne, efekt v SŠ je záporný, kvôli vyšším rozpočtovaným prostriedkom na študenta v integrácii oproti študentovi na SŠ pre SP. Hodnota kvality života je informatívna, nevstupuje do analýzy nákladov a prínosov.

Tabuľka 1: Čistá súčasná hodnota nákladov a prínosov intervencie

Náklady intervencie	- 5 386,18
Efekt intervencie v školstve, sociálnej politike a zamestnanosti	16 955,48
Materská škola	- 1 213,98
Základná škola	747,22
Stredná škola	- 1 227,91
Vysoká škola	- 696,07
Internáty	134,32
Osobná asistencia	1 356,94
Zamestnanosť a príjem osoby so SP	9 439,89
Zamestnanosť rodičov	8 415,08
Kvalita života	192 528,54

Analýza citlivosti

Zmenu výsledkov analýzy v závislosti od zmeny hodnôt vstupných parametrov analýzy popisuje analýza citlivosti. Vstupujú do nej parametre, ktoré boli odhadnuté, u ktorých existuje pravdepodobnosť zmeny vplyvom externého prostredia, príp. iná neistota v ich hodnote. Analýza citlivosti spracováva viaceré scenáre zmeny vstupných parametrov oproti základnému scenáru.

Základným scenárom označujeme stav, v ktorom sú zahrnuté všetky náklady a prínosy tak, ako boli popísané v časti Vstupné parametre.

1. Citlivosť celkových nákladov a prínosov

Výsledky ekonomickej analýzy (základný scenár) sme podrobili analýze citlivosti na dosiahnutie deklarovaných prínosov a správnosti odhadu nákladov. V tomto prípade do analýzy citlivosti vstupujú zmeny odhadovaných celkových nákladov a prínosov v percentuálnom vyjadrení, bez zohľadňovania dôvodu zmien.

Intervencia musí dosiahnuť minimálne 40 % deklarovaných prínosov, aby zostala ekonomicky návratná (BCR = 1,26). Ak by sa náklady intervencie navýšili aj dvojnásobne, bude stále návratná z ekonomického pohľadu, kedy každé vložené euro prinesie 1,57 eura prínosov (BCR = 1,57). Intervencia sa dostane na hranicu návratnosti ak by odhadované náklady stúpili o 50% a zároveň by odhadované prínosy klesli o 50% (BCR = 1,05).

Nasledujúca tabuľka zobrazuje rôzne kombinácie zmien nákladov a prínosov.

Tabuľka 2: BCR pri zmene odhadovaných prínosov a nákladov

		Zmena prínosov									
		3,35	0%	-10%	-20%	-30%	-40%	-50%	-60%	-70%	-80%
Zmena nákladov	0%	3,15	2,83	2,52	2,20	1,89	1,57	1,26	0,94	0,63	
	10%	2,86	2,58	2,29	2,00	1,72	1,43	1,14	0,86	0,57	
	20%	2,62	2,36	2,10	1,84	1,57	1,31	1,05	0,79	0,52	
	30%	2,42	2,18	1,94	1,70	1,45	1,21	0,97	0,73	0,48	
	40%	2,25	2,02	1,80	1,57	1,35	1,12	0,90	0,67	0,45	
	50%	2,10	1,89	1,68	1,47	1,26	1,05	0,84	0,63	0,42	
	60%	1,97	1,77	1,57	1,38	1,18	0,98	0,79	0,59	0,39	
	70%	1,85	1,67	1,48	1,30	1,11	0,93	0,74	0,56	0,37	
	80%	1,75	1,57	1,40	1,22	1,05	0,87	0,70	0,52	0,35	
	90%	1,66	1,49	1,33	1,16	0,99	0,83	0,66	0,50	0,33	
	100%	1,57	1,42	1,26	1,10	0,94	0,79	0,63	0,47	0,31	

2. Citlivosť na mieru zamestnanosti

Zamestnanosť osôb so SP je kľúčovým parametrom analýzy, od ktorého sa odvíja najvyšší čistý prínos programu včasnej intervencie.

V základnom scenári pracujeme s odhadom, že súčasná miera zamestnanosti osôb so SP je 48%, a že po intervencii dosiahne hodnotu zamestnanosti bežnej populácie 71%.⁵⁹ Základný scenár zodpovedá scenáru č. 5 (Tabuľka č. 5)

Ak je súčasná miera zamestnanosti osôb so SP nižšia ako 48 % (odhad použitý v základnom scenári), zvýši sa účinnosť programu (t.j. vzrastie čistá súčasná hodnota aj pomer nákladov a prínosov). Tento vývoj ilustrujú scenáre 1-4.

Naopak, ak je súčasná miera zamestnanosti osôb so SP vyššia, účinnosť programu bude nižšia – scenáre 6-9. Tieto scenáre zároveň ilustrujú zmeny výsledkov v prípade inej hodnoty miery zamestnanosti po intervencii. Ak po intervencii dosiahne miera zamestnanosti nižšiu hodnotu ako 71 % (zamestnanosť bežnej populácie), účinnosť programu bude nižšia.

Ak by osoby so SP v súčasnosti dosahovali mieru zamestnanosti bežnej populácie 71 % – scenár 9 - program by stále zostal účinným vďaka iným prínosom ako zamestnanosť. Každé vložené euro nákladov by prinieslo 1,4 eura prínosov. Tento scenár možno interpretovať aj ako vývoj v prípade, že by intervencia nemala žiaden efekt na mieru zamestnanosti osôb so SP. Miera zamestnanosti by zostala rovnaká ako v súčasnosti. Pri tomto vývoji nezáleží na tom, akú hodnotu zamestnanosť v súčasnosti dosahuje.

⁵⁹ Odhad slovenskej miery zamestnanosti osôb so SP bol bližšie popísaný v časti o situácii ľudí SP na Slovensku.

Tabuľka 3: Zmena miery zamestnanosti osôb so SP v percentuálnych bodoch (rozdiel v miere pred a po intervencii)

č.	zmena	popis	BCR	NPV
1	54,5 p.b.	zodpovedá miere 16,6 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii	5,53	29 787,19
2	41,1 p.b.	zodpovedá miere 30 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii	4,51	24 311,24
3	31,1 p.b.	zodpovedá miere 40 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii	3,75	20 224,71
4	23,1 p.b.	zodpovedá miere 48 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii - základný scenár	3,15	16 955,48
5	21,1 p.b.	zodpovedá miere 50 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii alebo miere 48 % pred intervenciou a 69,1 % po intervencii	3,00	16 138,18
6	11,1 p.b.	zodpovedá miere 60 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii alebo miere 48 % pred intervenciou a 59,1 % po intervencii	2,24	12 051,65
7	8,6 p.b.	zodpovedá miere 62,5 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii alebo miere 48 % pred intervenciou a 56,6 % po intervencii	2,05	11 030,01
8	1,1 p.b.	zodpovedá miere 70 % pred intervenciou a miere 71,1 % po intervencii alebo miere 48 % pred intervenciou a 49,1 % po intervencii	1,48	7 965,11
9	0 p.b.	možnosť, kedy nenastane žiadna zmena miery zamestnanosti osôb so SP	1,40	7 515,60

Pozn.: Hodnota 16,6 % je súčasná miera zamestnanosti ŤZP na Slovensku.

Hodnota zamestnanosti 62,5 % je miera zamestnanosti vo Švédsku.

Dôležitým parametrom analýzy je tiež zamestnanosť rodičov detí so SP, ktorí si predžili rodičovskú dovolenku. V nasledujúcej tabuľke je nasimulovaný vývoj, kedy sa zároveň mení súčasná miera zamestnanosti osôb so SP a zároveň sa znižuje prínos zo zamestnanosti rodičov, ktorí zostávali s deťmi dlhšie doma.⁶⁰

Intervencia sa dostane na hranicu návratnosti v prípade, že by miera zamestnanosti osôb so SP vzrástla vplyvom intervencii iba o 8,6 p.b., t.j. súčasná miera zamestnanosti osôb so SP bola na úrovni Švédska (62,5 %), a zároveň by prínosy zo zamestnanosti rodičov dosiahli iba 40% z odhadovaných (BCR = 1,11).

Tabuľka 4: BCR pri zmene prínosov zamestnanosti (osoby so SP a rodičia)

		Zníženie prínosov zamestnanosti rodičov											
		0%	-10%	-20%	-30%	-40%	-50%	-60%	-70%	-80%	-90%	-100%	
Zmena miery zamestnanosti osôb so SP	54,5 p.b.	5,53	5,37	5,22	5,06	4,91	4,75	4,59	4,44	4,28	4,12	3,97	
	41,1 p.b.	4,51	4,36	4,20	4,04	3,89	3,73	3,58	3,42	3,26	3,11	2,95	
	31,1 p.b.	3,75	3,60	3,44	3,29	3,13	2,97	2,82	2,66	2,51	2,35	2,19	
	23,1 p.b.	3,15	2,99	2,84	2,68	2,52	2,37	2,21	2,05	1,90	1,74	1,59	
	21,1 p.b.	3,00	2,84	2,68	2,53	2,37	2,22	2,06	1,90	1,75	1,59	1,43	
	11,1 p.b.	2,24	2,08	1,93	1,77	1,61	1,46	1,30	1,14	0,99	0,83	0,68	
	8,6 p.b.	2,05	1,89	1,74	1,58	1,42	1,27	1,11	0,95	0,80	0,64	0,49	
	1,1 p.b.	1,48	1,32	1,17	1,01	0,85	0,70	0,54	0,39	0,23	0,07	-0,08	
	0 p.b.	1,40	1,24	1,08	0,93	0,77	0,61	0,46	0,30	0,15	-0,01	-0,17	

3. Citlivosť na mieru využívania osobnej asistencie

Podľa dostupných údajov je súčasný stav využívania osobného asistenta na úrovni 5% u detí a 6,7% u dospelých populácie. Podľa odborníkov⁶¹ sa táto hodnota javí ako relatívne nízka. Preto sme vykonali analýzu citlivosti na zvýšenie súčasnej miery využívania osobného asistenta. Tabuľka zobrazuje kombinácie zmien miery využívania

⁶⁰ Pri miere zamestnanosti osôb so SP uvádzame jej vlastné hodnoty. Pri zamestnanosti rodičov by bolo vyjadrenie vlastných hodnôt komplikované, keďže s vekom detí sa zamestnanosť rodičov mení. Pre jednoduchšiu interpretáciu uvádzame percentuálnu zmenu celkovej hodnoty z prínosu zamestnanosti rodičov oproti základnému scenáru.

⁶¹ Expertná skupina

u detí a dospelých. Po intervencii predpokladáme zníženie hodinového rozsahu využívania osobnej asistencie. Ak je súčasný stav miery využívania vyšší, ide z pohľadu analýzy o pozitívne riziko – s rastom miery rastie výsledná hodnota pomeru nákladov a prínosov.

Tabuľka 5: BCR pri zmene miery využívania osobnej asistencie (deti a dospelí)

	Miera využívania osobnej asistencie - dospelí								
		7%	17%	27%	37%	48%	58%	68%	78%
Miera využívania osobnej asistencie - deti	5%	3,15	3,39	3,63	3,88	4,12	4,36	4,60	4,85
	15%	3,33	3,57	3,81	4,06	4,30	4,54	4,78	5,03
	24%	3,51	3,75	3,99	4,24	4,48	4,72	4,96	5,21
	34%	3,69	3,93	4,17	4,42	4,66	4,90	5,14	5,39
	43%	3,87	4,11	4,35	4,60	4,84	5,08	5,32	5,57
	53%	4,05	4,29	4,53	4,78	5,02	5,26	5,50	5,75
	63%	4,23	4,47	4,71	4,96	5,20	5,44	5,68	5,93
	72%	4,41	4,65	4,89	5,14	5,38	5,62	5,86	6,11

4. Zahnutie ďalších prínosov

Kvalita života nebola do základného scenára zahrnutá pre nejednoznačnosť jej zmeny po intervencii. Rámec hodnotenia verejných investícií však odporúča zohľadňovať aj nefinančné prínosy posudzovaných programov. V prípade zahrnutia kvality života do ekonomickej analýzy a jej rast po intervencii až na úroveň plnej hodnoty, by pomer nákladov a prínosov programu dosiahol hodnotu takmer 39. V prípade iného rastu kvality života po intervencii by sa výsledná hodnota BCR pohybovala medzi hodnotami 3,15 – 38,89 v závislosti od výšky rastu kvality života.

Učebnice neboli do analýzy zahrnuté z dôvodu slabej dostupnosti dát. V prípade ich zahrnutia dochádza k veľmi slabej zmene výsledkov analýzy, čo zodpovedá nízkym hodnotám použitých výdavkov na učebnice.

Nasledujúca tabuľka obsahuje výsledky vyššie spomenutých zahrnutí ďalších prínosov. Navyše obsahuje aj scenáre vynechania každého z použitých prínosov. Scenáre s vynechaním prínosov nepovažujeme za realistické, uvádzame ich však kvôli možnosti porovnania vplyvov všetkých jednotlivých prínosov na výsledky analýzy. Všetky spomenuté scenáre sú ekonomicky návratné.

Tabuľka 6 - Scenáre zahrnutia a vynechania prínosov

Scenáre	BCR	NPV
Základný scenár	3,15	11 569,30
Základný scenár + kvalita života	38,89	204 097,84
Základný scenár + učebnice	3,18	11 755,13
Základný scenár bez škôl	3,59	13 960,04
Základný scenár bez internátov	3,12	11 434,98
Základný scenár bez osobnej asistencie	2,90	10 212,37
Základný scenár bez zamestnanosti osôb so SP	1,40	2 129,42
Základný scenár bez zamestnanosti rodičov	1,59	3 154,23

Pozn.: NPV – net present value – čistá súčasná hodnota, BCR – benefit cost ratio – pomer nákladov a prínosov

5. Citlivosť na zmenu diskontnej sadzby

Diskontná sadzba ilustruje hodnotu peňazí v budúcnosti. Nízka hodnota sadzby zodpovedá nízkemu rozdielu medzi hodnotou peňazí v budúcnosti a v súčasnosti. Program, ktorého prínosy sa prejavujú najmä v budúcnosti, pri nízkej hodnote diskontnej sadzby dosahuje lepšie výsledky. Naopak, pri vysokej hodnote diskontnej sadzby dosahujú budúce prínosy nižšiu hodnotu a celkové výsledkové ukazovatele programu sa znižujú.

Tabuľka 7: Zmena diskontnej sadzby

Diskontná sadzba	BCR	NPV
1%	9,09	52 692,50
3%	4,99	27 842,79
5%	3,15	16 955,48
7%	2,25	11 703,14
10%	1,60	7 967,25
15%	1,16	5 364,98
20%	0,94	4 081,77

Pozn.: NPV – net present value – čistá súčasná hodnota, BCR – benefit cost ratio – pomer nákladov a prínosov

Odhad finančných dopadov

Celkové náklady na poskytovanie terénnej včasnej intervencie pre jedno dieťa boli vyčíslené na 5911 eur.⁶²

Náklady v prvom roku poskytovania služby predstavujú 1970 eur, následne so znížením frekvencie poskytovania služby klesajú. Predpokladaný počet detí so SP v jednom populačnom ročníku, ktoré potrebujú služby včasnej intervencie, je 55 – 170.

V prípade zavedenia služby terénnej včasnej intervencie by v prvom roku poskytovania celkové náklady na túto službu dosiahli 108 – 335 tis. eur, v závislosti od počtu zapojených detí. Ročné náklady by dosiahli pri postupnom zapájaní ďalších populačných ročníkov až do úplného zapojenia všetkých siedmich ročníkov, vhodných pre túto službu, 325 tis. – 1 mil. eur.

⁶² Poskytovanie služieb v priebehu 7 rokov. Po zohľadnení časového rozlíšenia je čistá súčasná hodnota nákladov 5386 eur.

Príloha 1 – Zoznam skratiek

skratka	vysvetlenie
SP	Sluchové postihnutie
CVTI	Centrum vedecko-technických informácií SR
RIS	Rezortný informačný systém MŠVVŠ SR
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
RŠ	Regionálne školstvo
MŠ	Materská škola
ZŠ	Základná škola
SŠ	Stredná škola
PŠD	Povinná školská dochádzka
ŤZP	Ťažké zdravotné postihnutie/ ťažko zdravotne postihnutý
ÚPSVR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
RSD MIS	Manažérsky informačný systém riadenia sociálnych dávok
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
CVI	Centrum včasnej intervencie
CŠPP	Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva

Príloha 2 – Tabuľka údajov vstupujúcich do analýzy

hodnota	popis	periodicita	zdroj
POPULÁCIA ĽUDÍ so SP			
55	Priemerná veľkosť populačného ročníka detí so SP Veľkosť populačného ročníka vypočítaná ako priemer veľkosti populačných ročníkov detí so SP vo veku 6-16 rokov vo vzdelávacom systéme	ročne	RIS, vlastný výpočet
MATERSKÁ ŠKOLA			
Výdavky sa odlišujú podľa typu školy: - bežné obecné, súkromné a cirkevné materské školy (financované z tzv. podielových daní z rozpočtu samospráv) - špeciálne súkromné a špeciálne cirkevné materské školy (financované z tzv. podielových daní z rozpočtu samospráv) - špeciálne štátne materské školy (financované z rozpočtu MŠVVŠ podľa noratívov) Niektoré 3- až 5- príp. viac-ročné deti MŠ nenavštevujú, preto sú konečné výdavky upravené o podiel detí, ktoré navštevujú MŠ.			
2361,06	Priemerná suma z podielových daní pridelená na dieťa v bežnej obecnej, súkromnej alebo cirkevnej materskej škole	ročne	Podielové dane, vlastný výpočet
4859,69	Normatív na dieťa v štátnej špeciálnej materskej škole	ročne	Eduzber, vlastný výpočet
20	Počet detí so SP v materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
Počet 3- až 5- príp. viac-ročných detí v materských školách vypočítaný ako priemer za roky 2016 a 2017 Viac ako 5-ročné deti sú započítané, ak majú rok pred nástupom na povinnú školskú dochádzku (t.j. mali odklad nástupu do školy). Priemer za dva roky s cieľom zväčšiť robustnosť dát			
36	Počet detí so SP v špeciálnych materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
Počet 3- až 5- príp. viac-ročných detí so SP v špeciálnych materských školách ako priemer za roky 2016 a 2017 Viac ako 5-ročné deti sú započítané, ak majú rok pred nástupom na povinnú školskú dochádzku (t.j. mali odklad nástupu do školy) Priemer za dva roky s cieľom zväčšiť robustnosť dát			
7	Počet 3-ročných detí so SP v bežných a špeciálnych materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
Vypočítaný ako priemer 3-ročných detí so SP v bežných a špeciálnych materských školách v rokoch 2016 a 2017			
12,79%	Zaškolenosť 3-ročných detí so SP v materských školách Vypočítaná ako podiel počtu 3-ročných detí so SP v materskej škole na všetkých 3-ročných deťoch so SP v populácii	x	RIS, vlastný výpočet
18	Počet 4-ročných detí so SP v bežných a špeciálnych materských školách	x	RIS, vlastný výpočet

Vypočítaný ako priemer 4-ročných detí so SP v bežných a špeciálnych materských školách v rokoch 2016 a 2017

32,89% Zaškolenosť 4-ročných detí so SP v materských školách x RIS, vlastný výpočet

Vypočítaná ako podiel počtu 4-ročných detí so SP v materskej škole na všetkých 4-ročných deťoch so SP v populácii

Počet 5- príp. viac-ročných detí so SP v bežných a špeciálnych materských školách
Viac ako 5-ročné deti sú započítané, ak majú rok pred nástupom na povinnú školskú dochádzku (t.j. mali odklad nástupu do školy)

31 x RIS, vlastný výpočet

Vypočítaný ako priemer 5- príp. viac-ročných detí so SP v bežných a špeciálnych materských školách v roku 2016 a 2017

56,64% Zaškolenosť 5- príp. viac-ročných detí so SP v materských školách x RIS, vlastný výpočet

Vypočítaná ako podiel počtu 5- príp. viac-ročných detí so SP v materskej škole na všetkých 5- príp. viac-ročných detí so SP v populácii

Počet 3- až 5- príp. viac-ročných detí so SP v materských školách x

34,11% Zaškolenosť Počet 3- až 5- príp. viac-ročných detí so SP v materských školách RIS, vlastný výpočet

Vypočítaná ako podiel počtu 3- až 5- príp. viac-ročných detí so SP v materskej škole na všetkých počet 3- až 5- príp. viac-ročných detí so SP v populácii

56156 Počet 3-ročných detí v populácii ročne Štatistický úrad SR

38653 Počet 3-ročných detí v bežných a špeciálnych materských školách ročne CVTI

68,83% Zaškolenosť 3-ročných detí v materských školách x Štatistický úrad SR, CVTI, vlastný výpočet

Vypočítaná ako podiel počtu 3-ročných detí v materskej škole na všetkých 3-ročných deťoch so SP v populácii

56811 Počet 4-ročných detí v populácii ročne Štatistický úrad SR

44628 Počet 4-ročných detí v bežných a špeciálnych materských školách ročne CVTI

78,56% Zaškolenosť 4-ročných detí v materských školách x Štatistický úrad SR, CVTI, vlastný výpočet

Vypočítaná ako podiel počtu 4-ročných detí so SP v materskej škole na všetkých 4-ročných deťoch so SP v populácii

82892 Počet 5- a príp. viac-ročných detí, ktoré majú rok pred nástupom na PŠD v populácii ročne Štatistický úrad SR

69753 Počet 5- príp. viac-ročných detí v bežných a špeciálnych materských školách ročne CVTI

84,15%	Zaškolenosť 5- príp. viac-ročných detí v materských školách Vypočítaná ako podiel počtu 5- príp. viac-ročných detí v materskej škole na všetkých 5- príp. viac-ročných deťochv populácii	x	Štatistický úrad SR, CVTI, vlastný výpočet
78,13%	Zaškolenosť 3- až 5- príp. viac-ročných detí v materských školách	x	Štatistický úrad SR, CVTI, vlastný výpočet
	Vypočítaná ako podiel počtu všetkých 3- až 5- príp. ročných detí v materských školách a počtu všetkých 3- až 5- príp. ročných detí v populácii		
44,03 p.b.	Rozdiel v zaškolenosti 3- až 5- príp. viac-ročných detí v materských školách medzi SP a bežnou populáciou (rozdiel je uvedený v percentuálnych bodoch)		
3967	Priemerné výdavky na 1 rok dieťaťa so SP v materskej škole, bez intervencie (vážený priemer výdavkov jednotlivých typov škôl, váhy určené na základe počtu detí na jednotlivých typoch škôl) upravené o podiel detí v materských školách	ročne	Vlastný výpočet
2361	Výdavky na 1 rok dieťaťa so SP v materskej škole, po intervencii (zhodné s výdavkami dieťaťa v bežnej materskej škole) upravené o podiel detí v materských školách	ročne	Vlastný výpočet
507	Výdavky na rok 3-ročného dieťaťa so SP v materskej škole upravené o podiel detí v materských školách, bez intervencie (vážený priemer výdavkov jednotlivých typov škôl, váhy určené na základe počtu detí na jednotlivých typoch škôl)	ročne	Vlastný výpočet
1625	Výdavky na rok 3-ročného dieťaťa so SP v materskej škole upravené o podiel detí v materských školách, po intervencii (zhodné s výdavkami dieťaťa v bežnej materskej škole)	ročne	Vlastný výpočet
-1118	Čisté (marginálne) výdavky na rok 3-ročného dieťaťa so SP bez intervencie v materskej škole	ročne	Vlastný výpočet
1305	Výdavky na rok 4-ročného dieťaťa so SP v materskej škole upravené o podiel detí v materských školách, bez intervencie (vážený priemer výdavkov jednotlivých typov škôl, váhy určené na základe počtu detí na jednotlivých typoch škôl)	ročne	Vlastný výpočet

Výdavky na rok 4-ročného dieťaťa so SP v materskej škole upravené o podiel detí v materských školách, po intervencii			
1855	(zhodné s výdavkami dieťaťa v bežnej materskej škole)	ročne	Vlastný výpočet
Čisté (marginálne) výdavky na rok 4-ročného dieťaťa so SP bez intervencie v materskej škole			
-550		ročne	Vlastný výpočet
Výdavky na rok 5- a viac- ročného dieťaťa so SP v materskej škole upravené o podiel detí v materských školách, bez intervencie (vážený priemer výdavkov jednotlivých typov škôl, váhy určené na základe počtu detí na jednotlivých typoch škôl)			
2247		ročne	Vlastný výpočet
Výdavky na rok 5- a príp. viac- ročného dieťaťa so SP v materskej škole upravené o podiel detí v materských školách, po intervencii			
1987	(zhodné s výdavkami dieťaťa v bežnej materskej škole)	ročne	Vlastný výpočet
Čisté (marginálne) výdavky na rok 5- a príp. viac- ročného dieťaťa so SP bez intervencie v materskej škole			
260		ročne	Vlastný výpočet

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

Rozpočtované prostriedky sa odlišujú podľa typu školy:

- normatív na integrovaného žiaka (bežná škola)
- normatív na žiaka špeciálnej školy (špeciálna škola)

Rozpočtované prostriedky sa odlišujú podľa miery postihnutia v súlade s prílohou č. 8 nariadenia vlády 630/2008 Z.z.:

- nedoslýchaví žiaci (kategória 3), koeficient pre násobenie bežného normatívu 2,265 (integrovaní nedoslýchaví žiaci na bežnej škole) a koeficient 1,5 (nedoslýchaví žiaci na špeciálnej škole)
- nepočujúci žiaci (kategória 4) koeficient pre násobenie bežného normatívu 2,71 (integrovaní nepočujúci žiaci na bežnej škole) a koeficient 1,8 (nepočujúci žiaci na špeciálnej škole).

Počty žiakov v jednotlivých skupinách boli určené podľa celkového počtu integrovaných žiakov so SP (CVTI) na bežných školách a celkového počtu žiakov so SP na špeciálnych školách (CVTI), ktorý bol upravený podľa pomeru nedoslýchavých a nepočujúcich žiakov v bežných a špeciálnych základných školách (RIS).

3714,96	Normatív na nedoslýchavého integrovaného žiaka so SP na základnej škole	ročne	Konečný upravený rozpočet regionálneho školstva
---------	---	-------	---

Priemer normatífov pridelených na integrovaných žiakov základných škôl v skupine 3 vypočítaný ako podiel pridelených normatífov na žiakov a počtu žiakov v danej skupine. Obdobne riadky nižšie.

4432,28	Normatív na nepočujúceho integrovaného žiaka so SP na základnej škole	ročne	Konečný upravený rozpočet regionálneho školstva
3719,28	Normatív na nedoslýchavého žiaka v základnej škole pre žiakov so SP	ročne	Konečný upravený rozpočet regionálneho školstva

4532,62	Normatív na nepočujúceho žiaka v základnej škole pre žiakov so SP	ročne	Konečný upravený rozpočet regionálneho školstva
294	Počet nedoslýchavých integrovaných žiakov so SP na základnej škole	ročne	CVTI, RIS, vlastné výpočty
139	Počet nepočujúcich integrovaných žiakov so SP na základnej škole	ročne	CVTI, RIS, vlastné výpočty
66	Počet nedoslýchavých žiakov so SP na základnej škole pre žiakov so SP	ročne	CVTI, RIS, vlastné výpočty
165	Počet nepočujúcich žiakov so SP na základnej škole pre žiakov so SP	ročne	CVTI, RIS, vlastné výpočty
34,79%	Podiel žiakov so SP na základnej škole pre žiakov so SP	ročne	CVTI
27	Počet žiakov základnej školy pre SP, ktorí ukončili školskú dochádzku v 1.-9 ročníku	ročne	CVTI
5	Počet žiakov základnej školy pre SP, ktorí ukončili školskú dochádzku skôr ako v 9. ročníku	ročne	CVTI
19%	Podiel žiakov, ktorí ukončili školskú dochádzku skôr ako v 9. ročníku		
440582	Počet žiakov na základných školách	ročne	CVTI
9%	Podiel 18-24-ročnej populácie s najvyšším ukončeným nižším sekundárnym vzdelaním, ktorí nepokračujú vo vzdelávaní alebo odbornej príprave v bežnej populácii	ročne	Výberové zisťovanie pracovných síl – VZPS, 2017
4069	Priemerné rozpočtované prostriedky na 1 rok žiaka so SP v základnej škole bez intervencie (vážený priemer vyššie uvedených výdavkov, váhy určené na základe počtu žiakov na jednotlivých typoch škôl)	ročne	Vlastný výpočet
3945	Priemerné rozpočtované prostriedky na 1 rok dieťaťa so SP v základnej škole, po intervencii (zhodné s rozpočtovanými prostriedkami na integrovaného žiaka na bežnej škole)	ročne	Vlastný výpočet
124	Čisté (marginálne) rozpočtované prostriedky na 1 rok dieťaťa so SP bez intervencie v základnej škole	ročne	Vlastný výpočet
STREDNÁ ŠKOLA			

Rozpočtované prostriedky sa odlišujú podľa typu školy:

- normatív na integrovaného študenta na bežnom gymnáziu
- normatív na integrovaného študenta na 8-ročnom gymnáziu
- normatív na integrovaného študenta na bežnej strednej odbornej škole
- normatív na študenta špeciálnej strednej školy pre sluchovo postihnutých

Rozpočtované prostriedky na integrovaného študenta so SP na strednej škole sa v súlade s prílohou č. 9 nariadenia vlády 630/2008 Z.z. počítajú ako násobok bežného normatívu a koeficientu podľa príslušného druhu postihnutia. Študenti so SP sú zaradení v skupine 2, koeficient 2,2. Na rozdiel od základných škôl sa nerozlišuje medzi nedoslýchavými a nepočujúcimi študentmi.

Špeciálne stredné školy majú normatívy pevne stanovené, nenásobia sa koeficientom.

3886	Normatív na integrovaného študenta so SP na gymnáziu a 8-ročnom gymnáziu	ročne	Eduzber, vlastný výpočet
------	--	-------	--------------------------

Priemer normatífov pridelených na integrovaných žiakov gymnázií v skupine 2 vypočítaný ako podiel pridelených normatífov a počtu študentov v danej skupine. Obdobne riadok nižšie.

5781	Normatív na integrovaného študenta so SP na strednej odbornej škole	ročne	Eduzber, vlastný výpočet
------	---	-------	--------------------------

3902	Normatív na študenta strednej školy pre SP	ročne	Eduzber, vlastný výpočet
------	--	-------	--------------------------

Priemer normatífov pridelených na žiakov stredných škôl so sluchovým postihnutím vypočítaný ako podiel pridelených normatífov na študentov a počtu študentov.

Do výpočtu boli zahrnuté dve špeciálne stredné školy pre žiakov so SP, na ktorých študovalo 112 zo všetkých 119 žiakov so SP študujúcich na špeciálnych stredných školách. Rozpočtované prostriedky na siedmich žiakoch, ktorí sa vzdelávali v iných špeciálnych stredných školách, zohľadnené neboli.

91	Počet študentov so SP integrovaných na gymnáziu	ročne	CVTI
----	---	-------	------

94	Počet študentov so SP integrovaných v strednej odbornej škole	ročne	CVTI
----	---	-------	------

137	Počet študentov so SP v strednej škole pre SP	ročne	Eduzber
-----	---	-------	---------

62312	Počet študentov na gymnáziu	ročne	CVTI
-------	-----------------------------	-------	------

129642	Počet študentov na stredných odborných školách	ročne	CVTI
--------	--	-------	------

32,46%	Podiel stredoškôľakov študujúcich na gymnáziách	ročne	CVTI
--------	---	-------	------

67,54%	Podiel stredoškôľakov študujúcich na stredných odborných školách	ročne	CVTI
--------	--	-------	------

4446	Priemerné rozpočtované prostriedky na 1 rok študenta so SP na strednej škole bez intervencie (vážený priemer vyššie uvedených výdavkov, váhy určené na základe počtu detí na jednotlivých typoch škôl)	ročne	Vlastný výpočet
------	---	-------	-----------------

5166	Priemerné rozpočtované prostriedky na 1 rok študenta so SP na strednej škole po intervencii (zhodné s výdavkami na integrovaného žiaka v strednej škole)	ročne	Vlastný výpočet
------	---	-------	-----------------

-720	Čisté (marginálne) rozpočtované prostriedky na 1 rok študenta so SP na strednej škole bez intervencie	ročne	Vlastný výpočet
------	--	-------	-----------------

hodnota	popis	periodicita	zdroj
---------	-------	-------------	-------

VYSOKÁ ŠKOLA

Výška dotácie pripadajúca na jedného študenta VŠ je rovanká pre všetkých študentov VŠ bez ohľadu na zdravotné postihnutie.

Nie všetci absolventi stredných škôl pokračujú v štúdiu na VŠ, preto sú konečné výdavky upravené o podiel študentov, ktorí študujú na VŠ.

1462	Priemerná výška štátnej dotácie, ktorá pripadá na jedného študenta	ročne	Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu na rok 2017 pre verejné vysoké školy, vlastný výpočet
------	--	-------	---

Vypočítaná ako podiel objemu dotácie (prerozdelenanej medzi VŠ na základe počtu študentov) a počtu študentov

41	Počet študentov so SP študujúcich na VŠ (za všetky ročníky VŠ spolu)	ročne	Rozpis dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2017 (po zohľadnení opravy výpočtu)
----	--	-------	--

10%	Podiel absolventov SŠ so SP, ktorí pokračujú v štúdiu na VŠ	ročne	CVTI, Financovanie vysokých škôl, vlastný výpočet
-----	---	-------	---

Vypočítaný ako podiel priemerného počtu študentov so SP v jednom ročníku VŠ a priemerného počtu študentov so SP v jednom ročníku SŠ

44619	Počet absolventov gymnázií a SOŠ	ročne	CVTI, Štatistika prijímacieho konania na vysoké školy SR
-------	----------------------------------	-------	--

16944	Počet študentov, ktorí ukončili gymnázium alebo SOŠ a zapísali sa na VŠ	ročne	CVTI, Štatistika prijímacieho konania na vysoké školy SR
-------	---	-------	--

38%	Podiel absolventov SŠ v bežnej populácii, ktorí pokračujú v štúdiu na VŠ	ročne	CVTI
-----	--	-------	------

149	Rozpočtované prostriedky na 1 rok študenta so SP na VŠ bez intervencie	ročne	Vlastný výpočet
-----	---	-------	-----------------

555	Rozpočtované prostriedky na 1 rok študenta so SP na VŠ po intervencii	ročne	Vlastný výpočet
-----	--	-------	-----------------

-406	Čisté (marginálne) rozpočtované prostriedky na 1 rok študenta so SP na VŠ bez intervencie	ročne	Vlastný výpočet
------	--	-------	-----------------

DETI, ŽIACI a ŠTUDENTI NA INTERNÁTOCH

Rozpočtované prostriedky sa odlišujú podľa typu internátu:

- internát pri bežnej MŠ, ZŠ a SŠ (financované z tzv. podielových daní z rozpočtu samospráv) - pri internátoch sa prostriedky na integrované deti s postihnutím nenavyšujú oproti deťom bez postihnutia

- internát pri súkromnej a cirkevnej špeciálnej MŠ, ZŠ a SŠ (financované z tzv. podielových daní z rozpočtu samospráv)

- internát pri štátnej špeciálnej MŠ, ZŠ a SŠ (financované z rozpočtu MŠVVŠ podľa noratívov)

- deti na internátoch sa neevidujú podľa druhu postihnutia, používame iba rozdiel medzi bežnými a špeciálnymi školami

1263	Prostriedky pridelené z podielových daní na dieťa/žiaka/študenta na internáte pri MŠ, ZŠ a SŠ	ročne	Podielové dane, CVTI, vlastný výpočet
Vypočítané ako podiel prostriedkov pridelených na školské internáty z podielových daní a počtu detí, žiakov a študentov na internáte pri MŠ, ZŠ a SŠ			
6313	Prostriedky pridelené z podielových daní na dieťa/žiaka/študenta na internáte pri súkromnej alebo cirkevnej špeciálnej MŠ, ZŠ a SŠ	ročne	Podielové dane, CVTI, vlastný výpočet
Vypočítané ako podiel prostriedkov pridelených na školské internáty z podielových daní a počtu detí, žiakov a študentov na internáte pri MŠ, ZŠ a SŠ			
5795	Priemerný normatív na dieťa/žiaka/študenta na internáte pri štátnej špeciálnej MŠ, ZŠ a SŠ	ročne	Eduzber, vlastný výpočet
Vypočítaný ako podiel normatífov pridelených na školské internáty a počtu detí, žiakov a študentov na internáte pri MŠ, ZŠ a SŠ			
5811	Priemerné rozpočtované prostriedky na dieťa/žiaka/študenta na internáte pri špeciálnej MŠ, ZŠ a SŠ	ročne	Eduzber, podielové dane, CVTI, vlastný výpočet
Vážený priemer vyššie uvedených výdavkov, váhy určené na základe počtu detí, žiakov a študentov na jednotlivých typoch školských internátov pri MŠ, ZŠ a SŠ			
20813	Počet detí, žiakov a študentov na internátoch pri bežných školách	ročne	CVTI
2062	Počet detí, žiakov a študentov na internátoch pri súkromných a cirkevných špeciálnych školách	ročne	Eduzber
66	Počet detí, žiakov a študentov na internátoch pri štátnych špeciálnych školách		CVTI
1685	Priemerné rozpočtované prostriedky na dieťa/žiaka/študenta na internáte pri MŠ, ZŠ a SŠ bez ohľadu na to, či ide o bežnú alebo špeciálnu školu		Eduzber, podielové dane, CVTI, vlastný výpočet
815763	Počet detí v bežnej MŠ, ZŠ a SŠ		CVTI
36393	Počet detí v špeciálnej MŠ, ZŠ a SŠ		CVTI
2,55%	Podiel detí, žiakov a študentov na internátoch pri bežných školách	x	CVTI
5,85%	Podiel detí, žiakov a študentov na internátoch pri špeciálnych školách. Tento údaj je iba informatívny, do výpočtov vstupuje riadok nižšie.	x	CVTI
2,69%	Podiel detí, žiakov a študentov na internátoch, bez ohľadu na to, či ide o bežnú alebo špeciálnu školu		CVTI

Rozpočítané prostriedky na 1 dieťa/žiaka/študenta so SP na internáte pri bežných a špeciálnych základných a stredných školách upravené o podiel			
45	detí/žakov/študentov na internátoch, bez intervencie	ročne	Vlastný výpočet
Priemerné rozpočítané prostriedky na 1 dieťa/žiaka/študenta so SP na internáte pri bežných základných a stredných školách upravené o podiel detí/žakov/študentov na internátoch, po intervencii (zhodné s výdavkami na deti/žakov/študentov na internátoch pri bežných materských, základných a stredných školách)			
32		ročne	Vlastný výpočet
Čisté (marginálne) rozpočítané prostriedky na 1 dieťa/žiaka/študenta so SP na internáte pri bežných a špeciálnych materských, základných a stredných školách bez intervencie			
13		ročne	Vlastný výpočet
OSOBNÁ ASISTENCIA			

Peňažné príspevky na osobnú asistenciu sa odlišujú v závislosti od potrebného rozsahu osobnej asistencie.

936	Celkový počet detí so SP (ŤZP) v evidencii posudkovej činnosti k decembru 2017	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
46	Priemerný počet detí- poberateľov príspevkov na osobnú asistenciu so SP (mesačný priemer v roku 2017)	mesačne	ÚPSVR SR, RSD MIS
5%	Podiel detí -prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu detí so SP	x	vlastný výpočet
71,5%	Podiel dospelých so statusom ŤZP zo všetkých dospelých so sluchovým postihnutím.	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
<p>Jedna z 3 diagnóz sluchovo postihnutých v dospelosti zodpovedá miere funkčnej poruchy 40 %, pričom status ŤZP a teda aj nárok na finančné príspevky na kompenzáciu ŤZP vzniká až od 50 %. Títo dospelí nie sú zachytení v dátach o ŤZP, ich počet bol odhadnutý. V detskom veku má rovnaká diagnóza mieru funkčnej poruchy stanovenú na 50 %. Podiel dospelých so SP, ktorí dosiahnu status ŤZP, je odvodený od podielu diagnóz v detskom veku. (Zoznam diagnóz v časti Kvalita života)</p>			
6986	Celkový počet dospelých osôb so SP (ŤZP) v evidencii posudkovej činnosti k decembru 2017	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
659	Priemerný počet dospelých poberateľov príspevkov na osobnú asistenciu so SP (mesačný priemer v roku 2017)	mesačne	ÚPSVR SR, RSD MIS
6,7%	Podiel dospelých prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu dospelých so SP	x	vlastný výpočet
84,7	Priemerné mesačné náklady na osobnú asistenciu na poberateľa so SP, pri ročnom rozsahu osobnej asistencie do 500 hodín (predpokladaná potreba v scenári s intervenciou), eur	mesačne	ÚPSVR SR, RSD MIS
220,3	Priemerné mesačné náklady na osobnú asistenciu na poberateľa so SP, pri ročnom rozsahu osobnej asistencie nad 500 hodín (predpokladaná potreba v scenári bez intervencie), eur	mesačne	ÚPSVR SR, RSD MIS

129,9	Deti: Priemerné ročné náklady na osobnú asistenciu nad 500 hodín ročne (vážené podielom detí- prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu detí so SP), eur (bez intervencie)	ročne	vlastný výpočet
49,9	Deti: Priemerné ročné náklady na osobnú asistenciu do 500 hodín ročne (vážené podielom detí-prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu detí so SP), eur (s intervenciou)	ročne	vlastný výpočet
178,3	Dospelí: Priemerné ročné náklady na osobnú asistenciu nad 500 hodín ročne (vážené podielom dospelých prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu dospelých so SP), eur (bez intervencie)	ročne	vlastný výpočet
68,6	Dospelí: Priemerné ročné náklady na osobnú asistenciu do 500 hodín ročne (vážené podielom dospelých prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu dospelých so SP), eur (s intervenciou)	ročne	vlastný výpočet
80,0	Deti: Priemerné čisté (marginálne) ročné náklady z dôvodu potreby vyššieho rozsahu hodín osobnej asistencie (vážené podielom detí-prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu detí so SP), eur	ročne	vlastný výpočet
109,8	Dospelí: Priemerné čisté (marginálne) ročné náklady z dôvodu potreby vyššieho rozsahu hodín osobnej asistencie (vážené podielom dospelých prijímateľov osobnej asistencie z celkového počtu dospelých so SP), eur	ročne	vlastný výpočet
ODDIALENIE NÁVRATU RODIČA DO PRÁCE - STAROSTLIVOSŤ O DIEŤA SO SP V PREDŠKOLSKOM VEKU			

Výdavky sa odlišujú podľa doby nástupu rodiča do práce:

- z dôvodu starostlivosti o dieťa so SP v predškolskom veku, ktoré nenavštevuje materskú školu, si rodič predĺži rodičovskú dovolenku do veku 6 rokov dieťaťa, z čoho vzniká štátu ušlý príjem z daní a odvodov a výdavkov na zdravotné a sociálne poistenie
- u rodiča, ktorého dieťa navštevuje materskú školu, a ktorý si nepredlžuje rodičovskú dovolenku, je tento typ výdavkov nulový (výdavky na MŠ sú započítané v časti MŠ)
- po intervencii sa predpokladá zaškolenosť na úrovni bežnej populácie (ani tu nedosahuje 100%)

874	Medián hrubej mzdy, eur	mesačne	ŠÚ SR
83,6	Hodnota daní z príjmu, eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
424,7	Hodnota odvodov (zamestnanec+zamestnávateľ), eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
508,3	Spolu: ušlé príjmy štátu (z daní a odvodov) za rodiča, ktorý by inak pracoval za mediánovú mzdu, eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
176,4	Výdavky na zdravotné a sociálne poistenie rodiča, ktorý oddiali nástup do práce a je poistencom štátu (z dôvodu starostlivosti o dieťa)	mesačne	vlastný výpočet
49,1%	Zaškolenosť detí so SP v materských školách	x	RIS
12,79%	Zaškolenosť 3-ročných detí so SP v materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
32,89%	Zaškolenosť 4-ročných detí so SP v materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
56,64%	Zaškolenosť 5- a viac ročných detí so SP v materských školách	x	RIS, vlastný výpočet

87,21%	Podiel rodičov, ktorí oddialia nástup do práce z dôvodu starostlivosti o 3-ročné dieťa so SP (bez intervencie)	x	vlastný výpočet
67,11%	Podiel rodičov, ktorí oddialia nástup do práce z dôvodu starostlivosti o 4-ročné dieťa so SP (bez intervencie)	x	vlastný výpočet
43,36%	Podiel rodičov, ktorí oddialia nástup do práce z dôvodu starostlivosti o 5- a viac ročné dieťa so SP (bez intervencie)	x	vlastný výpočet
68,83%	Zaškolenosť 3-ročných detí v materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
78,56%	Zaškolenosť 4-ročných detí v materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
84,15%	Zaškolenosť 5- a viac ročných detí v materských školách	x	RIS, vlastný výpočet
31,17%	Predpokladaný podiel rodičov, ktorí oddialia nástup do práce z dôvodu starostlivosti o 3-ročné dieťa (s intervenciou)	x	vlastný výpočet
21,44%	Predpokladaný podiel rodičov, ktorí oddialia nástup do práce z dôvodu starostlivosti o 4-ročné dieťa (s intervenciou)	x	vlastný výpočet
15,85%	Predpokladaný podiel rodičov, ktorí oddialia nástup do práce z dôvodu starostlivosti o 5 a viac-ročné dieťa (s intervenciou)	x	vlastný výpočet
7 165,88	Bez intervencie - ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 3 roky	ročne	vlastný výpočet
5 514,41	Bez intervencie - ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 4 roky	ročne	vlastný výpočet
3 562,67	Bez intervencie - ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 5 a viac rokov	ročne	vlastný výpočet
2 561,06	S intervenciou - ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 3 roky	ročne	vlastný výpočet
1 762,08	S intervenciou - ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 4 roky	ročne	vlastný výpočet
1 302,43	S intervenciou - ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 5 a viac rokov	ročne	vlastný výpočet
4604,8	Čistá marginálna ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 3 roky	ročne	vlastný výpočet
3752,3	Čistá marginálna ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 4 roky	ročne	vlastný výpočet
2260,2	Čistá marginálna ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu z dôvodu oddialenia nástupu rodiča do práce vo veku dieťaťa 5 a viac rokov	ročne	vlastný výpočet

ZAMESTNANOSŤ OSOBY SO SP

Výdavky sa odlišujú podľa miery zamestnanosti osôb so SP:

- súčasný stav zodpovedá stavu bez intervencie
- zamestnanosť SP na Slovensku samostatne nesleduje, bola preto odhadnutá
- po intervencii predpokladáme rovnakú mieru zamestnanosti ako u bežnej populácie
- po intervencii predpokladáme rast podielu študentov pokračujúcich na VŠ

- rast príjmov štátu zo zvýšenej miery zamestnanosti sa v plnej miere prejaví od veku 25, kedy ukončia svoje vzdelávanie aj študenti VŠ
- vo veku 20-24 rast príjmov štátu vychádza zo mzdy pre ukončené stredné odborné vzdelanie (učňovské) ako minimálneho odhadu mzdy študentov s ukončenou SŠ a je upravený o podiel študentov pokračujúcich na VŠ

874	Medián hrubej mzdy v roku 2017, eur	mesačne	ŠÚ SR
83,6	Hodnota daní z príjmu vyššie uvedenej mzdy, eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
424,7	Hodnota odvodov (zamestnanec+zamestnávateľ) vyššie uvedenej mzdy, eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
508,3	Spolu: ušlé príjmy štátu (z daní a odvodov) za osobu so SP mimo trhu práce, ktorá by inak pracovala za mediánovú mzdu (2017), eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
749,0	Medián hrubej mesačnej mzdy -stredné odborné (učňovské) vzdelanie bez maturity, eur	mesačne	ŠÚ SR
63,0	Hodnota daní z príjmu vyššie uvedenej mzdy, eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
364,3	Hodnota odvodov (zamestnanec+zamestnávateľ) vyššie uvedenej mzdy, eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
427,3	Spolu: ušlé príjmy štátu (z daní a odvodov) za osobu so SP mimo trhu práce, ktorá by inak pracovala za mediánovú mzdu (2017) - stredné odborné (učňovské) vzdelanie bez maturity, eur	mesačne	ŠÚ SR, vlastný výpočet
38,7	Výdavky na zdravotné poistenie pre osobu so SP, ktorá je poistencom štátu (napr. nezamestnaný), eur	mesačne	vlastný výpočet
16,6%	Miera zamestnanosti osôb s ŤZP (16-64) na Slovensku (2016)	x	ŠÚ SR - VZPS UDB
71,1%	Celková miera zamestnanosti (20-64) na Slovensku	x	ŠÚ SR
48,0%	Súčasná miera zamestnanosti osôb so SP (20-64) na Slovensku – odhad expertov	x	Expertná skupina
1896,9	Ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu pri celkovej populácii pri miere zamestnanosti 71,1% vo veku 25+	ročne	vlastný výpočet
3413,2	Ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu osobách so SP pri súčasnej miere zamestnanosti vo veku 25+	ročne	vlastný výpočet
1516,2	Čisté (marginálne) ušlé príjmy a zvýšené výdavky štátu z dôvodu zníženej zamestnanosti osôb so SP (zohľadňujúce rozdiel medzi mierami zamestnanosti celkovej populácie a populácie osôb so SP) vo veku 25+	ročne	vlastný výpočet
1002,4	Ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu pri celkovej populácii pri miere zamestnanosti 71,1% vo veku 20-24, upravené o podiel študentov pokračujúcich na VŠ	ročne	vlastný výpočet

Ročná suma ušlých príjmov a zvýšených výdavkov štátu osobách so SP pri súčasnej miere zamestnanosti vo veku 20-24, upravené o podiel študentov pokračujúcich na VŠ			
1803,6		ročne	vlastný výpočet
Čisté (marginálne) ušlé príjmy a zvýšené výdavky štátu z dôvodu zníženej zamestnanosti osôb so SP (zohľadňujúce rozdiel medzi mierami zamestnanosti celkovej populácie a populácie osôb so SP) vo veku 20-24, upravené o podiel študentov pokračujúcich na VŠ			
801,2		ročne	vlastný výpočet
VÝDAVKY NA INTERVENCIU			
Výdavky 5. ročníka programu Mobilný pedagóg			
1000	Priemerná čistá odmena na 1 mobilnú pedagogičku (MP) za čas s dieťaťom a na ceste, bez cestovných výdavkov - rozpočítaná na 1 dieťa, pri výjazdoch 2x mesačne	ročne	Mobilný pedagóg
350	Priemerná výška cestovných výdavkov (pohonné hmoty + amortizácia) - rozpočítaná na 1 dieťa	ročne	Mobilný pedagóg
68	Priemerný náklad na pomôcky pre 1 MP - rozpočítaný na 1 dieťa	ročne	Mobilný pedagóg
68	Priemerný náklad na vzdelávanie 1 MP - rozpočítaný na 1 dieťa	ročne	Mobilný pedagóg
270	Variabilné výdavky na riadenie programu (fin.oddelenie, manažment, spracovanie cest.výdavkov) - rozpočítané na 1 dieťa	ročne	Mobilný pedagóg
214	Fixné výdavky na riadenie programu (prog.koordinátor) - rozpočítané na 1 dieťa	ročne	Mobilný pedagóg
1970	Celkové výdavky programu Mobilný pedagóg na 1 dieťa, pri intenzite výjazdov 2x mesačne	ročne	vlastný výpočet
1970	Výdavky intervencie v prvom roku poskytovania intervencie, intenzita 2x mesačne	ročne	vlastný výpočet
985	Výdavky intervencie v druhom a treťom roku poskytovania intervencie, intenzita 1x mesačne	ročne	vlastný výpočet
493	Výdavky intervencie v štvrtom až siedmom roku poskytovania intervencie, intenzita 1x za 2 mesiace	ročne	vlastný výpočet
5911	Celkové výdavky intervencie za 7 rokov poskytovania tejto služby	ročne	vlastný výpočet
NEZOHĽADNENÉ VÝDAVKY			
KVALITA ŽIVOTA			
Výdavky sa odlišujú podľa miery funkčnej poruchy osôb so SP pri jednotlivých diagnózach, podiely odvodené podľa pomerov jednotlivých diagnóz v detstve. Viac o diagnózach a statuse ŤZP v časti o osobnej asistencii.			
22896	Hodnota roku kvalitného života, eur	ročne	Rámec na hodnotenie verejných investičných projektov v SR
476	Počet detí s diagnózou "Vrodená obojstranná hluchota"	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
255	Počet detí s diagnózou "Obojstranná ťažká nedoslýchavosť"	x	ÚPSVR SR, RSD MIS

291	Počet detí s diagnózou "Obojstranná stredne ťažká nedoslýchavosť"	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
47%	Podiel osôb s diagnózou "Vrodená obojstranná hluchota"	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
25%	Podiel osôb s diagnózou "Obojstranná ťažká nedoslýchavosť"	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
28%	Podiel osôb s diagnózou "Obojstranná stredne ťažká nedoslýchavosť"	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
70%	Miera funkčnej poruchy pri diagnóze "Vrodená obojstranná hluchota" (rovnaká u detí i u dospelých), dolná hranica	x	Zákon č. 447/2008 Z. z.
50%	Miera funkčnej poruchy pri diagnóze "Obojstranná ťažká nedoslýchavosť" (rovnaká u detí i u dospelých), dolná hranica	x	Zákon č. 447/2008 Z. z.
50%	Miera funkčnej poruchy pri diagnóze "Obojstranná stredne ťažká nedoslýchavosť" u detí	x	Zákon č. 447/2008 Z. z.
40%	Miera funkčnej poruchy pri diagnóze "Obojstranná stredne ťažká nedoslýchavosť" u dospelých	x	Zákon č. 447/2008 Z. z.
13580,8	Hodnota zníženej kvality života u detí (hodnota roku kvalitného života násobená mierou funkčnej poruchy, vážený priemer podľa výskytu jednotlivých diagnóz)	ročne	vlastný výpočet
12928,8	Hodnota zníženej kvality života u dospelých (hodnota roku kvalitného života násobená mierou funkčnej poruchy, vážený priemer podľa výskytu jednotlivých diagnóz)	ročne	vlastný výpočet
UČEBNICE PRE ZÁKLADNÚ ŠKOLU			
Výdavky sa odlišujú podľa typu školy:			
- žiaci so SP v bežných školách pracujú s bežnými učebnicami			
- žiaci so SP v špeciálnych základných školách pracujú so špeciálnymi učebnicami			
- do analýzy je zahrnutý najaktualnejší nákup učebníc pre žiakov so SP z roku 2016 (čítanka pre 2., 3. a 4. ročník)			
- za bežné školy je k tomuto nákupu napárovaný najaktuálnejší nákup učebníc pre totožný predmet (2013, 2014)			
- výdavky na všetky učebnice pre dieťa v jednom ročníku predpokladáme vo výške x-násobku oproti vyčísleným výdavkom na uvedenú čítanku, vo všetkých ročníkoch v rovnakej výške			
- štruktúra dostupných dát neumožňuje vyčíslit' jednotkové alebo priemerné výdavky na učebnice na žiaka bežnej základnej školy a porovnať ich s priemernými výdavkami na učebnice pre žiaka so SP na škole pre žiakov so zdravotným znevýhodnením pre všetky predmety a všetky ročníky (učebnice sa vydávajú raz za niekoľko rokov a dáta k niektorým dávnejšie vydaným učebniciam nie sú dostupné)			
103,54	Priemerná cena čítanky pre žiaka so SP špeciálnej základnej školy (2., 3. a 4. ročník)	2016	MŠVVŠ SR, vlastný výpočet
Vážený priemer cien čítanok pre žiaka 2., 3. a 4. ročníka špeciálnej základnej školy, váhy určené na základe počtu zakúpených kusov			
2,83	Priemerná cena čítanky pre žiaka základnej školy (2., 3. a 4. ročník)	2013, 2014	MŠVVŠ SR, vlastný výpočet
Vážený priemer cien čítanok pre žiaka 2., 3. a 4. ročníka špeciálnej základnej školy, váhy určené na základe počtu zakúpených kusov			

38	Priemerné výdavky na učebnicu na 1 rok žiaka so SP v základnej škole bez intervencie (vážený priemer vyššie uvedených výdavkov, váhy určené na základe počtu žiakov na jednotlivých typoch škôl)	ročne	Vlastný výpočet
2,83	Priemerné výdavky na učebnicu na 1 rok žiaka so SP v základnej škole po intervencii (zhodné s výdavkami na integrovaného žiaka v bežnej škole)	ročne	Vlastný výpočet
35,04	Čisté (marginálne) výdavky na učebnicu na 1 rok žiaka so SP bez intervencie v základnej škole	ročne	Vlastný výpočet
Peňažné príspevky na kúpu pomôcky			
Priemerná výška peňažných príspevkov na kúpu pomôcky je porovnateľná v oboch scenároch. Výška peňažných príspevkov na kúpu pomôcky závisí od príjmu osoby so SP (predpokladáme, že potreba pomôcok nie je ovplyvnená intervenciou). V scenári bez intervencie predpokladáme nižšiu zamestnanosť osôb so SP ako v scenári s intervenciou (viď časť o Zamestnanosti osôb so SP). Výška príjmu zamestnaných osôb pre účel zistenia výšky vyplatených príspevkov na kúpu pomôcky predstavuje +-10% mediánovej čistej mzdy celkovej populácie. Výšku príjmu nezamestnaných /neaktívnych predpokladáme pod hranicou čistej minimálnej mzdy			
71,5%	Podiel dospelých so statusom ŤZP zo všetkých dospelých so sluchovým postihnutím.	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
6617	Celkový počet dospelých osôb so SP (ŤZP) v evidencii posudkovej činnosti	x	ÚPSVR SR, RSD MIS
321	Počet dospelých poberateľov príspevku na kúpu pomôcky	ročne	ÚPSVR SR, RSD MIS
3,5%	Podiel poberateľov príspevkov na kúpu pomôcky z celkového počtu dospelých so SP	ročne	Vlastný výpočet
431,5	Priemerná výška vyplatených príspevkov na kúpu pomôcky na poberateľa s čistým príjmom nižším ako minimálna mzda, eur	ročne	ÚPSVR SR, RSD MIS
Priemer z rokov 2015, 2016 a 2017			
374,1	Priemerná výška vyplatených príspevkov na kúpu pomôcky na poberateľa s čistým rozpätím +-10% mediánovej mzdy celkovej populácie, eur	ročne	ÚPSVR SR, RSD MIS
Priemer z rokov 2015, 2016 a 2017			
390,7	Priemerná ročná výška príspevkov na kúpu pomôcky na poberateľa pri miere zamestnanosti 71,1%	ročne	vlastný výpočet
Viď Zamestnanosť osoby so SP			
416,1	Priemerná ročná výška príspevkov na kúpu pomôcky na poberateľa pri miere zamestnanosti 26,9%	ročne	vlastný výpočet
Viď Zamestnanosť osoby so SP			
13,6	Priemerná ročná výška príspevkov na kúpu pomôcky na dospelú osobu so SP pri miere zamestnanosti 71,1%	ročne	vlastný výpočet
14,4	Priemerná ročná výška príspevkov na kúpu pomôcky na dospelú osobu so SP pri miere zamestnanosti 26,9%	ročne	vlastný výpočet
0,9	Priemerné čisté (marginálne) ročné náklady na príspevky na kúpu pomôcky na dospelú osobu so SP z dôvodu nižšej zamestnanosti (t.j. nižšieho príjmu), eur	ročne	vlastný výpočet
Iné príspevky na kompenzáciu ŤZP			

Predpokladáme, že podobne ako pri príspevkoch na kúpu pomôcky budú výdavky porovnateľné v oboch scenároch

Zdravotnícke pomôcky a iné náklady na zdravotnú starostlivosť

Predpokladáme porovnateľné výdavky v oboch scenároch

Invalidný dôchodok

Predpokladáme porovnateľné výdavky v oboch scenároch

Sociálne služby (napr. tlmočnicka služba)

Chýbajú dáta o klientoch sociálnych služieb, u klientov bez intervencie predpokladáme výrazne častejšie využívanie týchto služieb.

Predĺžené poberanie rodičovského príspevku

Predpokladáme porovnateľné výdavky v oboch scenároch. Nárok na predĺžené poberanie rodičovských príspevkov do 6 rokov veku dieťaťa existuje nezávisle od toho, či dieťa navštevuje predškolské zariadenie, resp. či rodič nastúpi do práce. Podmienkou poberania je dlhodobá nepriaznivý zdravotný stav dieťaťa, ktorý predpokladáme v oboch scenároch.

V súvislosti s postihnutím dieťaťa bez intervencie predpokladáme odklad nástupu rodiča do práce, ktoré z pohľadu štátu znamená ušlé odvody a dane z príjmu rodiča a dodatočné výdavky na platbu jeho zdravotného a sociálneho poistenia. Tieto výdavky v analýze zohľadnené sú.

Ušlé príjmy štátu z dôvodu rozdielnej výšky miezd osôb so SP

Predpokladáme porovnateľnú výšku mediánovej mzdy v oboch scenároch. Náš výpočet mediánovej mzdy osôb so SP (vážený priemer podľa podľa predpokladaného dosiahnutého vzdelania) je takmer identický s výškou mediánovej mzdy celkovej populácie na Slovensku. Zistenie porovnateľných miezd je aj v súlade s výsledkami v USA (Garberoglio et al. 2016)

874	Medián hrubej mzdy celkovej populácie Slovenska, eur	mesačne	ŠÚ SR
0	počet absolventov stredných škôl pre študentov so SP - všeobecné úplné stredné vzdelanie	x	CVTI
4	počet absolventov stredných škôl pre študentov so SP - odborné úplné stredné vzdelanie	x	CVTI
7	počet absolventov stredných škôl pre študentov so SP - nadstavbové vzdelanie	x	CVTI
0	počet absolventov stredných škôl pre študentov so SP - pomaturitné kvalifikačné vzdelanie	x	CVTI
0	počet absolventov stredných škôl pre študentov so SP - vyššie odborné vzdelanie	x	CVTI
24	počet absolventov stredných škôl pre študentov so SP - stredné odborné vzdelanie	x	CVTI
3	počet absolventov stredných škôl pre študentov so SP - praktická škola a odbory so zvlášť upravenými učebnými plánmi (ZUUP)	x	CVTI
8	počet integrovaných absolventov stredných škôl so SP - gymnáziá (celkový počet na školách prepočítaný na jeden ročník, po odčítaní absolventov pokračujúcich na VŠ)	x	CVTI
24	počet integrovaných absolventov stredných škôl so SP - stredné odborné školy (celkový počet na školách prepočítaný na jeden ročník)	x	CVTI

23	Počet absolventov vysokých škôl so SP	x	financovanie VŠ
4	Počet žiakov so SP v základných školách, ktorí prerušili povinnú školskú dochádzku (v prepočte na jeden ročník)	x	EU SILC
1	Počet žiakov so SP v špeciálnych základných školách, ktorí prerušili povinnú školskú dochádzku (v prepočte na jeden ročník)	x	CVTI
97	Súčet všetkých zaznamenaných absolventov a žiakov s predčasne ukončenou povinnou školskou dochádzkou	x	vlastný výpočet
620	Medián hrubej mesačnej mzdy - základné vzdelanie, eur	mesačne	ŠÚ SR
749	Medián hrubej mesačnej mzdy -stredné odborné (učňovské) vzdelanie bez maturity, eur	mesačne	ŠÚ SR
872	Medián hrubej mesačnej mzdy -úplné stredné odborné (učňovské) vzdelanie s maturitou, eur	mesačne	ŠÚ SR
836	Medián hrubej mesačnej mzdy - úplné stredné všeobecné vzdelanie, eur	mesačne	ŠÚ SR
898	Medián hrubej mesačnej mzdy -úplné stredné odborné vzdelanie	mesačne	ŠÚ SR
958	Medián hrubej mesačnej mzdy -vyššie odborné vzdelanie, eur	mesačne	ŠÚ SR
978	Medián hrubej mesačnej mzdy -vysokoškolské vzdelanie- 1. stupeň, eur	mesačne	ŠÚ SR
1228	Medián hrubej mesačnej mzdy -vysokoškolské vzdelanie- 2. stupeň	mesačne	ŠÚ SR
1319	Medián hrubej mesačnej mzdy -vysokoškolské vzdelanie - 3. stupeň, eur	mesačne	ŠÚ SR
888,0	Medián hrubej mzdy osôb so SP (vážený priemer podľa predpokladaného dosiahnutého vzdelania)	mesačne	vlastný výpočet